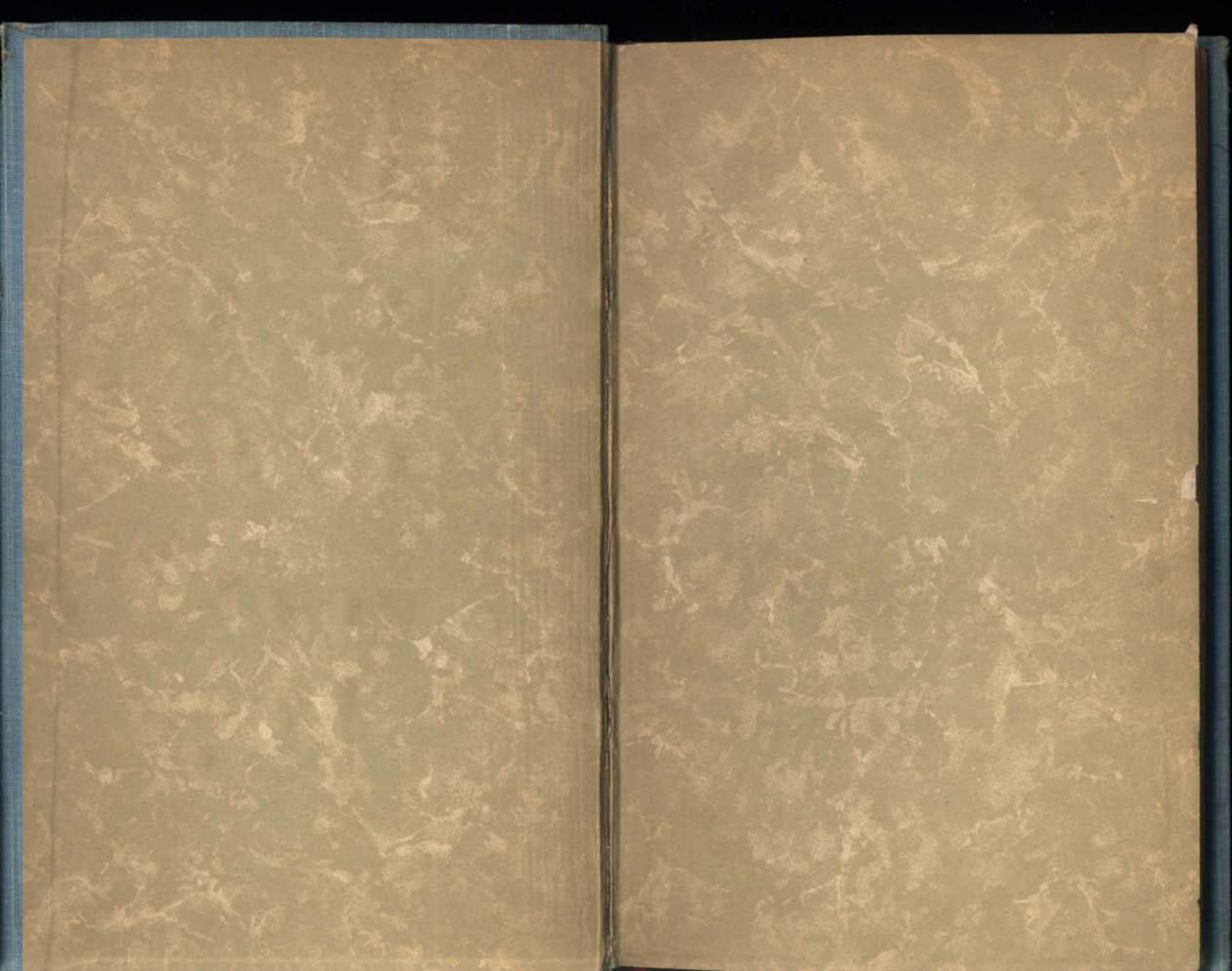

814.257

OSZK

FRISS BOKRÉTA

mellyel

Hazájának Kedveskedik

FÁY ANDRÁS

T. P. V. A. Sz.

PESTEN

Trattner, János Tamás betűivel
és költségével

1818.

M é l t ó s á g o s
Tóth-Prónai Báró Prónay Ágnes
Aszszonynak,

M é l t ó s á g o s
Rádai Gróf Rháday Pál Úr
Ő Csász. Kir. Felsége Kamarássa'
Hitvesének,
mint a' Magyar Literatura egyik Barát-
néjának
mely tisztelettel ajánlja

a' Szerző.

Édes Hazám!

Tíz évek folytak-el, hogy néked első zsenyémet Bokréta cím alatt bémutattam; egy még nem tele-el, hogy a' Nevelésről írtt Próbátételemet oltárodra letettem. Az a' lágy engedelem, mellyel mind a' két erőlködésemet venni, az a' ki-méllés, mellyel kivált a' Bokréta csak nem gyermeki játékait el-nézni méltóztattad, nagyokra le-hettek volna ösztöneim, 's lettek volna is, ha gyenge erőm és kör-nyűlményeim a' buzgó igyeke-

zettel kezét foghatnának. Im Friss Bokrétát kötöztem ismét üres órámban számodra; de bár melly vak és részrehajló is az atya szeretete gyermekei éránt, nem árulom ennek virágait, mint ollyakat, mellyek hozzád érdemesek lennének, 's önnem magam vártam volna magamtól. Egykor — ha a Magyar Írói síkos pálya jobban megtöretik, 's darabosságai megegyengettettek, az Ég pedig éltemnek kedvezend, újra kívánom kötni mind a két Bokrétám szálaikat, 's megtisztítva a szebbeket, elmellőzve a dísztelenekeket nyújtani anyai kezeidbe. Addig is élj boldogul, erőssen álj a zivatarok között, mint hegyeid bércei, 's zöldelej örökre, mint tavasszal ezeknek lombjai!

Gomba 1817.

A Különös Testamentom.

Egy eredeti Tréfa.

Csörgey Tanácsos egy nagyot prüszszentett — 's megholt.

Prósit! kiált szíves hangon az ágy fejénél ülő testvére az öreg Csörgey Öbester, a ki viszontköszönetet nem kapván, gondosan tekint Öccsére, 's ennek merevedő szemein a halál zászlóját látván kiütve, ijedten ejti Bethlen Gábor idejébeli izmos pipáját a szék alatt hortyogó mopszlira.

Kiszenvedtél tehát édes Öcsém, szóll fojtott hangon az Öbester; befogja jobbajával testvére szemeit, balkezével pedig barázdás orczáin rezegő könnyeit törli. Menj békével, 's készíts számomra is quártélyt jó Öcsém!

Oda van szegény! kiáltja elcbe Margit Kisasszonyinak, a kit kedves mopszlija sikóltása lélektelen nyargaltatott a harmadik szobából elő. Oda van szegény!

Uram ne hagyj - el , hát mi lelte ? kér-
di visitva a' Kisaszszony , 's nagy sebbel
szalad ölebéhez. Már tudom megint az az
átkozott nyólczágú sarkantyú —

Frack ! kiált boszszonkodva az Öreg,
a' ki ezen ruha nemét soha sem szívelhet-
vén , nevén szokott káromkodni , 's ezen
szó csalhatatlan jele volt haragjának ,
Frack ! ez van oda , az ágy felé mutatván.

Ez is ? kérdé bámúlva Margit , 's sze-
mei' záporai megeredének. De hogy ezen
könnyek a' szegény megbóldogúlt Taná-
csosnak folytak é , vagy a' pipamáját ka-
pott mopszlinak ? mindekkoráig titok a'
Tudósok előtt.

Elég az ahhoz , hogy csuklások kö-
zött sira , mellyekre az Örvos is , a' ki az
öldalszobában Don Quichottot olvasá , be-
rohana , 's megértvén a' Tanácsos' dicső-
ülését : lehetetlen ! felkiált 's a' pulsushoz
kapkod. Ennek lehetetlen volt még meg-
halni ! Az én számolásom szerint még két
hónapig. —

Röhördtát ! tán csak nem gondolja az
Úr , hogy megfojtottam az Öcsémet ?

Isten őrizz , Domine Illustrissime ! de
én valóban meg nem foghatom — én min-
dent elkövettem ezen drága szövétnek
élesztgetésén , 's dicsekedés nélkül legyen
mondva , már félesztendeje mióta ezen be-

teggel a' halált injúriázom. Méltóztassa azt
nékem megengedni Nagysád , hogy én egy
különös Értekezésben megmutathassam
azt világosan , hogy Tanácsos Úrnak még
lehetetlen volt meghalni. A' becsület min-
dennél előbb való.

Isten hírével ! felelt boszszonkodva az
Öbester , 's egy ablakba háttal fordult az
Örvosnak.

Nem sokára megszóllaltak a' harangok ,
az Öbester sűrűbben törle könnyeit ; a'
Kisaszszony pedig a' rendtartáshoz képest
olly jajveszékeléshez kezdé , hogy a' cse-
lédeken kívül még az Udvari agarak is ac-
compagnirozásra indítottván , nem soká-
ra az egész Csörgei Udvar olly képet öl-
töze magára , mint Trója lehetett megvé-
tele' alkalmatosságával.

A' Tanácsos , a' kinek halálán három
egymás után szerencsétlenül választott fe-
leségek összevetett válakkal munkálódtak ,
leggazdagabb embernek tartatott a' maga
környékében. Éltében helyén volt er-
szényén kívül szíve is feje is ; csak hogy
az Aszszonyokkal folytatott örök háborúji
szíve körül jégvártyát vontak , fejét pedig
egész a' különözésig elmakacsították. Sok

olylan mondásai, véleményei és tettei voltak, melyekre Margit a' szomszédság' nagyobb részével fejet csóvált ugyan, mert gyakran maga után szakította az ajtót, ha a' szobába akart lépni; de minden cselekedetében csillogott az ész és jó szív' arany minerája. Béketűrése kívülről a' hidegvérűségig ment, de belőlről életrűgőit lassú féreg emésztgette; mellyet első feleségének testvére, a' mi Margit Kiszszonyunk, két utóbbi feleségeivel való kardoskodásai által szüntelen élesztgetett, mint a' Veszta' tüzet hajdan annak szűz Papnéji.

Az öreg nőtelenkedvű Óbester szórta a' Frackokat, a' mint Öccsét mindegygyik házasságánál újra bújni látta. Miért nem hagysz-fel édes Öcsém az Aszszonyokkal, midőn látod, hogy nincs hozzájok szerencséd? Csak a' liba szokott azon szerepre viszszaemenni, a' hol a' lábát eltörték.

Mindennek meg van a' maga átká édes Bátyám! felelt néki mosolyogva a' Tanácsos. Hol is kaptad csak édes Bátyám ezt a' vágást?

Szabacsnál.

Vóltál é még azután is csatában?

Legalább tizben, felel az Óbester.

No látod édes Bátyám; 's hirteleniben semmit sem szólhatott reá az ősz Vitéz.

De legalább Margit húgomat a' pocsolóába vágnám, szólla ismét eltüzesedve, ha ennek pergő nyelve kifakasztotta.

Hagyd-el bátyám! e' csak Fegyvergyakorlás, felelt néki sűgva a' Tanácsos. Jó készülni a' háborúhoz.

Üzte is e' fegyvergyakorlást a' mi Margitunk, kivált a' Tanácsos interregnalis Özvegykedéseikor, a' midőn aszszonyt játszott a' háznál, sokszor reggeltől fogva estig; 's ha ellenzésre talált pattogott mint a' rakéta, de magában megszűnt ha nem felelt senki, mint a' gyertya elalszik, mellyet elfelejtettek koppantani.

Ha valaki Magyar Festőink közzül ezen Prágai, vagy, mivel magyar származású, Pesti Nénikét copírozni kívánná; számára egy két ecsetvonást ide ragasztok: egy életnedveinek szükiben lévő testet sárgás szattyán bőrral borítson. A' szegletes derékre zsemlyeszín nyakat tégyen, mellyen a' púderezett 's még a' la Pompadour feltornyozott hajú fő úgy biczegjen, mint a' drótnyakú zsidó bábúé. A' színeket felforgatva használja. Az orcza' pirosságát szemeire és örrára rakja; a' szem' feketeségét pedig a' fogakra. Az erek' kéljével az ajakat ékesítse; a' bőr féjerségét pedig hajára és szemöldökeire hintegesse. De jó Festő tévedésből tánczoló Gráciai

állást ne adj Margitunknak, mert ő nem tánczol; sőt járása is bízogó, mint az előre ment bűn büntetéséé. Mindazáltal kegyeskedve ólálkodó szemecskéji szerelmet tolmácsolnak szintúgy a' férjfi nemhez, mint — a' pénz nemekhez.

Ím valami a' lélekfestők' számokra is. Különösen kevélykedett a' mi Margitunk abban, hogy a' ház' gazdaszszonyi terhe válain feküdt, 's kivált azon gondoskodását igen sokba szerette számíttatni, melly-nélfogva a' Tanácsosnak utolsó betegségében a' chinát, és végefelé a' pénzsmát maga kavargatta és nyújtogatta; melly utóbbitól úgy el is szagosodott, hogy mint a' girinyt már meszszirol meg lehetett róla érzei. Innen midőn kispionolta volna, hogy a' Tanácsos halála előtt való héten több tanúk' jelenlétében testamentomot tett, szíve repesett örömében, reménylén, hogy a' gazdag Tanácsos számos és fontos érdemeit jutalom nélkül nem hagyhatván, róla is meg fog benne emlékezni. Most tehát már mindent úgy tekintett a' háznál mint osztályos atyafi, mindent örözt mint ollyat, a' mi különösen néki hagyódhatott; egy szóval mindent úgy nézett a' Tanácsos Udvarában, mint a' pénzért házasodott Völegény nézi gazdag jövendőbeli Ipája' holmijét.

Még akkor is gondolat nélkül állott az Öbester az ablakban, midőn Margit, mint egy Castrum doloris tetétől talpig feketével bévonva, egy csapat aszszonnyal halkkal lépegetett - bé a' halottas szobába, a' halott' felöltöztetésére. Az Öcsémnek Károlynak írjon Húgom Aszszony, hogy siessen haza, szólla kifelé indulván az Öbester. A' mint utolsó levelében írja Pösonyban van a' testvér húgomnál. Az Isten látja én egy sort sem tudnék most neki írni.

A' levél, mellyet a' mi Margitunk a' Tanácsos' első feleségétől maradt egyetlen egy fiúnak Károlynak írt, ezen szókból állott:

Édes lelkem Öcsém!

Az én kedves Sógrom, a' te néhai édes Atyád, Öfelsége Tanácsossa, Csörgei Csörgey Kálmán Úr, épen Minden Szentek' napján, déllyesti három órakor egy nagyot prüszszentett — 's meghólt. Az Orvos ezen halált valami prüszszentés' pestisének tulajdonítja, melly a' mint mondja már hajdan uralkodott. Azólta nagy kínomra tobákolni sem merek, félvén a' prüszszentéstől. Én ugyan előre megjövendöltem, hogy az Atyád vagy elébb

vagy utóbb meghal. Mert a' Huvik egész napokon által a' kéményünkön ült, sőt ott is fészkel; az ajtó pedig kétszer is kinyílt magában. Az igaz, hogy a' zár nem igen jó és nagy szél is fűjt; de csak még sem esik ez hijában. Az orvosságot magam adogattam szegénynek; az igaz, hogy sok nyughatatlanságot szenvedtem egyszer mászszor mellette, de ki ne tette volna ezt szívesen olly jó Urért és te érted édes Öcsém, a' kiből mindég szegény idvezültt Nénémet képzelem — Isten nyugosztalja szegényt! Most már siess egyszer haza; mert nagy reád itthon a' szükség, nem győzöm egyedül a' mindenfelé való vigyázást. Hát a' Nevelőd, a' derék Visnyai Úr, jön é veled? Gondoltatok é valaha Csörgőre vissza, vagy mind a' ketten külső Országokon hagyátok a' szíveiteket? Csókollak édesem, siessetek Visnyai Úrral haza, és ne utazzatok olly sokat, mert majd ollyan sósak lesztek mint a' hering. Julcsa öcsémet köszöntöm, férjhez ne menjen hírem nélkül.

Szerető Nénéd

Legényey Margit.

Károly, a' ki Attyát különösségeiben is mindenkor tisztelte és szerette, a' fiúi szerelem' szárnyain repült ezen levél' vételével haza. Az Öbester nyílt karokkal

fogadta az Ifjút, Margit pedig szemérmes elpirúlással Visnyait. A' temetés, a' mint szokott, sok igazi és sok költött könnyek között mene véghez; de az utóbbiakat korán letörlé a' gazdag tor, mellyben Margit Kisaszszony gazdaszszonyi táalentomát szinte a' vesztegetésig mutogatta.

Mihelyt az ifjú Csörgey, Attya' teteimei körül való szomorú gondoskodását elvégezte, öröksége általvételéséhez fogott. Legelőbb is Attya' íróványait kívánta rendbe hozni. Mellyek között, a' mint e' végre a' leveles szekrényt felnyitotta, legelőbb is egy bepecsételt nagy Levél tűne szemébe illy felyülírással: *Testamentom.*

Az bizonyosan az Atyád' végső akaratja lesz, szól az Öbester, mellyről előtem is emlékezett utolsó napjaiban.

Talán jó volna áltszóllítani Terenyei Szolgabíró Urat, megszóllala reménységeit féltve a' Kisaszszony.

Helyes! mondá Károly 's azonnal ír Terenyei Barátjának, a' ki szomszéd lakásából még azon nap' Csörgőn termett.

Más napra határozottatott a' Testamentom' felbontása, mellynek foglalatját senki sem gyanítván, kiki újságkivánásból is figyelmetes lett eránta; annyival inkább, hogy a' Tanácsosnak egy gyermekénél

több nem maradt, erre nézve tehát a testamentomtól nem vala szükséges, azomban a Tanácsos különös gondolkodása-módja esméretes volt a környékben. A testamentom zárva volt készítve, melyre a Tanúk felyül íratlak. De senkit sem gyötrött annyira a bizonytalanság mint Margitunkat, a ki a félés és reménység között egész éjjel csak félébredésben szunnyadt, mint a lesben áló macska.

Más nap korán rakatta a székeket az ebédlőben a fekete posztóval bevont asztal körül. A folyosón és konyhában a cselédeknek csendességet parancsolt, s annyira megfelejtkezett buzgóságában, hogy a fekete asztalra egy pár égő viasz gyertyát is tétetett fényes nappal.

A fröstök után, melynek végét alig várhatta, rendbeszedett képpel és innepelő komolysággal nyitotta ki a vendégszoba ajtaját: ha úgy tetszik Uraim! így szölla-be a férjfiakhoz, s benyitotta előttök az Ebédlő szárnyait. Bámúlva nézték ezek a készüléteket; Terenyei csinos mosolygással öltötte el a gyertyákat, Margit pedig észrevévén tévedését elveresült, hogy a fülei is lángolának belé.

Előhozzák a Testamentomot, ollót vesznek, körülnyírják a pecsétet, fel-

bontják, Margit áhétatosan szemléli; a felbontás közben egy más pecsétetes Levél fordul ki illy czímmel: *Codicillus, haláлом után három esztendőkre felbontandó.*

Más levél is? megszóllal Margit, de miért nem tudhatnánk meg egyszerre mi van benne?

A végső akaratok minden pallérozott Nemzeteknél szentek édes Néném, mondá feddőleg Károly.

Terenyei torkot köszörült, s az Anya-testamentomot illyen szókkal olvasá:

„ Minekutánna három Feleséggel tett szerencsétlen próbatételeim s számtalan előttem forgott példák a mái sok szerencsétlen házasságok okainak kikeresésére bírtak volna, úgy találtam, hogy ezeknek mind a két Nem részéről ejtettni szokott nevelésbeli hibák a fő okai. E végre azon keresett vagyonomból, mellyel az Isteni kegyelem szorgalmatosságomat megáldotta, egy Leánynevelő Intézetre mint egy első alapúl, reménylén hogy több becsületes emberek is elősegítik idő el feltételemet, hagyok tizezer Rforintokat, olly meghatározással, hogy ez legtöbb leánynevelő Intézeteinktől megkülömböztettvén, abba, a himzésen, varráson, czukros tésztaütésen, klavír és gúitarre pengetésen,

tántzon 's törtt Frantzia petyegésen kívül, a' leánykák főképen arra taníttasának, hogy *mimódon lehessenek idővel jó Feleségek, Aszszonyok és Anyák.* A' Férjfi nemre nézve pedig hagyok még egy Tanítóra szinte tizezer forintokat, Fundációúl, a' ki a' több Oskolákat elvégzett Ifjaknak, az Ó és Új Philosophia' szörszálhasogatásain kívül, az *élet' philosophiáját* tanítsa; mert első és fő tudomány: *a' világban élni tudni!*

„Láttam sok szép házasságot is, 's mivel ez természeti elhatároztatásunkkal egyben van köttetve, akaratom az: hogy Fiam is, az én kedves Károlyom, legfeljebb halálotól számlálendő három esztendőök alatt megházasodjon. Mert a' nőtelen Férjfi mint meg annyi piócza a' községes tarsaság' testén.

Itt az Óbester egy nagyot köhentett, de nem szólt.

„E' végre minden keresetemben ötet valloim ugyan örökösömmek, de illy feltétel alatt, hogy az említett három esztendőök alatt egy Lyánkát nézzen-ki magának, a' ki vagy *szép legyen, a' nélkül hogy hiú lenne, vagy gazdag, a' nélkül hogy gögös lenne, vagy tanúltt legyen, a' nélkül hogy azt mind úntalan fítoztatná.* Szeretném ha olyat venne, a' ki

hi se szép, se gazdag, se tanúltt nem volna; abban bizonyosan a' jóság lenne a' fő tulajdonság: de a' test erőtelen. Ha az előszámláltakkal ellenkező tulajdonságút választana Károly Fiam, vesztse el keresett javaimhoz való jussát, 's alól megnevezett Testamentomom' Végrehajtója oszssa azt fel a' Váczi Síketnéma Intézet és Nemzeti Magyar Játékszin között úgy mint a' melly Intézetek Hazánkban szégyen szemre szegény lábon állanak.

„Posonyban lakozó testvér húgom leányának Juliánnának hagyok házassági költségre ötezer forintokat, egy arany nyakkötővel és két brilliánt fülönfüggőkkel egygyütt, olly kéréssel, hogy ne sokat válogasson, mert halad a' Válogathatás' arany ideje 's a' leány szerencséje még simább üstökü más szerencsénél. A' hajadon öreg leány pedig valóságos nulla a' szám vetésben, melly magában semmit sem számlál.”

Itt Margit köhentett, 's fészkelődni is kezdett, de nem szólt.

„Arra mindazáltal vigyázzon, hogy igen czifra equipázsú és cselédű Kérőhöz ne menjen, mert az ellen mindég fontos gyanúm vala az: hogy fülíg adós.

Friss Bokréta.

B

„Margit Húgomnak — itt ez szemérmessen lesüté szémeit — hagyom — a mopszlimat. Mind a' kettőjüket tartsa roly Fiam holtig.”

Mindnyájan kuczogtak, Margit ollyá leve mint a' paprika, 's éppen kifakadó félben vala, a' mint Terenyei olvasásával új életre hozá:

„Ha mindazáltal valamelly Férjfi annyi erőt vehetne magán, hogy ötlet Feleségül venné három esztendő alatt, hagyok néki is tizezer forintokat.”

Egy Visnyaira vetett lágy pillantat érthető magyarázat vala a' testamentom ezen pontjára.

„Végtele, mint hogy mostani sullyos betegségem kinos fájdalommal van öszveköttve, de egyébbként is a' világi élet eránt, mellyben kevés örömet értém, néminémű gyűlölséggel viseltetem, az Orvosomnak, ha az tudillik haláloamat nem kívánja késleltetni, 's betegeskedésemet orvosszereivel nem húzza halasztja, hagyok száz darab species aranyakat, mint nem csekély jóltévőmnek.”

Az Orvos, a' ki oldalt egy ablakban ült, köhentett, de nem szólt. —

„Mindezeknek Végrehajtójoknak Kristóf Óbester Bátyámat rendelem és kérem, a' kinél ezen Testamentom Codici-

lusa is a' felbontás idejéig letéve álljon. Kelt Csörgön, October 20-ikán 1801. Csörgő Hálmán.”

Illyen Testamentom nem sok készült még a' két Magyar Hazában szóll Terenyei öszvehajtogatván a' Testamentomot, a' Codicilust pedig az Óbester kezébe adván.

Nem bo — megszóllal kifakadva Margit, de szavát hirtelen beharapva. Isten bocsássd bűnömet, sem testét a' Földnek; sem lelkét a' Teremtőjének nem ajánlja benne.

Boszsزús méreggel ment - ki ebéd-lőből, 's kedves mopszliját, a' melly hízkelkedve ugrosott - fel hozzá, 's mellyet eddig csak nyájasságával édesgete magához, most pedig már tulajdona vala, ezen tréfás és virgoncz res legátát most illeté először boszsزús lábrúgással.

Mintha épén olly nagy erőszakot kelene tenni magokon Férjfi Uraiméknak, szóll szájfintorítva a' mint Szobájába ére; 's a' tűkör előtt mustrára eresztvén ke-éseit, ezer plánokat érlele magában.

Hát az Úr mit gondol a' száz darab aranyról? szóll az Orvos felé fordúlva az Óbester. Az Úr fél esztendőtol fogva injúriázza, mint mondá a' halált?

Formulae loquendi, Domine Illustrissime! felel alázatosan, ezen Temető' kertésze. Én ugyan mindent elkövettem — de ha a' szegény Tanácsos Úr' kínjai eránt — a' könyörületesség — bennem nem dolgozott volna — emberségemre fogadom — hogy tán még most is —

De az Értekezés, mellyről említést te-
ve Orvos Úr, csak nem marad talán el?

Sokba kerül a' nyomtattatás, Nagyságos Uram!

Igen; de a' becsület, mint tetszett helyesen mondani, mindennél előbb való?

Post nummos Virtus! Domine Illustrissime! mondá mosolyogva az Orvos, 's felsepré a' Kőrmőczieket.

Utazott Ifjaink töbnyire eleinte mindent keményen rostálgatnak, gáncs minden szavok, semmi sem tetszik nekik Hazánkban, 's mindúntalan ennek pallérozódásbeli elmaradásán sopánkodnak. De épen ők javítanak legkevesebbet, vagy azért hogy nem igazítani könnyebb, 's szóval épen nem lehet; vagy sok lévén szegény Hazánkban az igazítani való, sokat javítani egyszerre elégtelenek, kevéssel kezdeni pedig restellik. Az ifjú Csörgey

is sopánkodások között vesztegett volna Falujában, ha nevelő barátja a' derék Visnyai henye szunnyadásából való gyakori költegetéseivel külső Országokon szedett tapasztalásait, tudományát és gazdagságát vele a' haza javára fordíttatni nem törekedett volna.

De annál kedvezőbb ítéllettel vallotta meg Károly a' mint lakhelye' szomszéd-ságával közelébb kezdé esmérkedni, hogy Hazánk' Szépjei szint olly' bájolók mint Párisé vagy az Olasz földé, hogy Magyar Országhoz is lenyúlílik a' Cythere' szép öve, 's a' Gráciák itt is sok halandó lyánkában imádtatják magokat. Szegény Atyám! így kiáltott fel gyakran, megtetszik hogy az Aszszonyok nagyon az újaidra kopogtattak, mintha olly nehéz dolog volna testamentomi ideáلودra találni!

Elragadtatással kiáltotta ezt, 's szíve keményebb dobogással kezdé verni, a' mint egy multságban a' szép Ránky Kisaszszonyt megpillantotta. Bájoló színekben uszkáltak egyszerre előtte minden tárgyak; majd enyelgő vígság, majd szelid epedés öltöztetgették érzeményit: egy égi boldogság' sajditása, vágyás, de félelem is, bú de reménység is egyszerre küszdeni kezdtek szívében: egy szóval fűlig szerelmes lett.

Repeső örömmel vette diadalmát észre a' lyánka, 's a' szép Ifjúnak rajta csüg-gő szemei gyakori pirulást vontak kelle-mes orczáira. Nem sokára észrevette a' társaság is; mert mi gondatlanabb az el-ső szerelemnél?

Szép volt Ránky Klárcsi mint a' fel-kező nap. Egészín szép szemei felett, mel-lyekben egy tiszta lélek tükröztette ma-gát, keskeny sűgár szemöldök nyúlt - el. Jól formált orra alatt egy kised szács-ka mint a' fejlődő rózsabimbó piroslott, ké-pes egy halandót örökös rabbá tenni akár énekre nyílt az, akár csókra hegyzetten állott. Sűgár termetén 's minden mozdú-latján úgy folyt - el az ártatlanság' kelle-me, mint az érő szilvát, melyhez még kéz nem ért, kelleve borítja a' gyenge kékes hamuzat.

De szép volt Csörgey Károly is és gazdag, 's minden egy szájjal kiáltotta fe-lőlök: Szép egy pár!

A' nem erőltetett víg multságok-ban, melyekben a' szenvedő lankasztó gondjai is egy kevésbé szunnyadnak, nyá-jasan nyílik - meg minden szív az öröm-nek, nyájasan az édes szerelem ártatlan örömeinek is. Károly és Klárcsi szíveik is egygyé lettek, 's már a' vendégek' el-oszlásával azzal az édes búval váltak meg

egymástól, melyet a' szerelem' epedése szül, de a' korán viszontlátás reménye enyhít.

Bóldog érzés, te első szerelmünk' bá-joló érzeménye! te élesztő szívárvány a' komor borúlatok között! Melly kár hogy korán tűnsz - el édes álmaiddal, reménye-iddel és csalásaiddal éltünk' egéről!

Hetenként megfordula most Csörgey Azarban a' szép Klárcsinál, hol maga hol Visnyai kedves barátjával, 's ezen utób-bi, a' ki a' szép Nemnek nem különös ba-rátja vala, nem sokára megvallá azt, hogy ha van szép leány hiúság nélkül, Klárcsi az; 's idvezlé barátját szerencsés válas-zásáért, melly egyszerre bétölteti vele a' testamentom' különös kívánságát.

Mentt is volt Klárcsi az egész kör-nyékben a' hiúságnak még csak gyanújá-tól is. A' tetszenivágyás álmát nem hábo-rította soha; egygyűgyű piperétlen szép-ségében jelent - meg a' multságokban, melyekben diadalmakhoz szokott pillan-tatjait hódoltatásokra nem küldözgeté; tük-reivel hosszú tanácskozásokat nem tar-tott, sem mint Geszner' pásztorlyánkái szépségét a' víz tükreben nem csudálgat-ta. Egy volt előtte ha az Ifjak, Csörgeyt kivéven, szerelmek' kinjairól sopánkodtak, vagy agaraik' gyorsaságáról vetélkedtek;

a' csapodár gyáva hizelkedéseket pedig mind magára mind a' hizelkedőre nézve megalacsontítások gyanánt vette. Most kivált már Csörgeyt eresztvén szíve' birtokába, a' több Világ kihólttnak tetszett előtte; vágyai, örömei 's minden bódogsága csak benne ütköztek össze: 's ha vólt benne hiúság, azt egyedül az a' kevélység látszatott szólni, hogy tőle szerettetik.

Igy tehát a' mi bódog Csörgeynk nem halasztotta tovább vágyai' határát, 's menyegzőhöz készült mind a' két udvar. Margit Kisaszszony a' szakáccsal a' lakadalmi ebéd felől tanácskozott; Visnyai pedig, a' ki néha Poétáinkat egy két korty aganippei vízbe meg szokta lopogatni, menyegzői Verset készíttete.

De im konkoly hulla a' búza közzé, 's a' menyegző elreppene, mint egy tavaszi szép felleget elszélleszt a' zivatar.

Egy kellemes nyári estvén, Visnyait a' Szüléknél hagyván, az Azari kies kertben ült a' szerelmes pár, szerelmén kívül mindent elfelejtve. A' jövőendő kölcsönös pillantatjaikban bájoló képekkel lebegett előttök; meghitt bizodalom 's édes nevezetek vóltak előérzései boldogságoknak, 's szívekben elyzium nyílt-meg — a' mint hirtelen egy kocszi zörgés 's nem sokára

egy inas azon hírrel költé-fel elmerülésből, hogy Hotykay Kisaszszony és Úr-fi látogatóul megérkeztek légyen.

Epen azzal a' szivességgel vette a' mi párunk e' hírt, mint a' mellyel a' Musulmann fogadja a' Nagy Úr' sinórját, mellyel magát meg kell fojtania. Rivált Klárcsi, a' ki előtt más környülmények közt is nem kedves látogatás lett volna a' Hotykay Házé.

A' hintóból legelőbb is Hotykay Kisaszszony lépe - ki Junói pompával és rőtartással. Szép testeállását a' caricatúraig piperés öltözetje szintúgy kivéve formájából, mint valóban kedves orczavonásait mesterkézett képegyengetései elkellemetlenítették. Fekete nagy szemei hódolást parancsoltak mindenfelé 's rabot kerestek minduntalan. Minden mozdulatja, szava és tekintete önn' szépsége' imádóját 's hiú gögöt árultak-el benne.

Utána egy Uracs repült - ki francia lovagló ruhában, mint egy kötelen tánczó könnyű szerrel öltözve. Báró Lepkevicz ez, a' ki első látásra minden szép lyánkát szíve' birtokába ereszt, minden Férfijt kedves barátjának nevez. Üres koponyáját külső Országokon hordozá, mellyeken a' szép Nemnél szedett tapasztalásait most Hotykán arra használgatta,

hogy Hotykay Kisaszszonynak, mint legközelebbi Szépjének, hízelkedések' örök tömjénével áldozhasson.

Egy sereg agártól körülnyáaskodtattva ugrott-le lováról az ifjú Hotykay Pál testvére a' Kisaszszonynak. Malomkerék kalapja alatt záporban is bizvást dolgozhatott volna menszuláján a' Földmérő. Derekat sáfrányosi széles gyűszű szorította; frackja' zsebéből egy cifra dohányzsacsokó' sallangjai csüggöttek; balkezeiben több fontnyi tajtékpipáját tartotta, jobbában pedig özlábra fontt korbácsot hordozott, mellyel a' szobákban szagúdozó agarait szüntelen integette: hogy nem mindenütt szabad az a' mi otthon.

Ah bon jour ma chère! kiált megpillantván Klárcsit a' Kisaszszony, 's ölélésére szökik.

A' porig alázatos szolgája! vicsogja tánczmesteri hajtogatások között Lepkevicz.

Szerencsés jó napot kívánok! dunyog Hotykay Úrfi, öszvependitvén lábnehezítő sarkantyúit.

Bemennék, 's leülnek. Foly egy darabig a' beszélgetés a' lyánkáik közt az öltözetéről, melly alatt Hotykay Kisaszszony ruhájában a' legutólsó Párisi módit kívánta csudáltatni; az utazott Ifjak közt a'

külső Országok' jelességeiről, mellybe szegény Magyar Hazánk, mint rendszerint, amazok' sleppjét vőlt kénytelen hordozni, 's hogy Hotykay Úrfi is belészólhasson, a' környék' szép vadászatjáról.

Talán szebb volna most a' kertben, megszóllal Klárcsi.

Azonnal felugrik a' társaság 's mindnyájan lemennék.

Hotykay Úrfi, a' ki mindjárt a' kertajtónál rágyújtott, Kóspallagi dohányfüst, a' Kisaszszony és Lepkevicz jókedv' kicsapongásai, a' szerelmes pár pedig elgondolkozások között sétálgattak a' hűs árnyas úton.

Egy lassan emelkedő domb tetején kies kilátással állott egy mulató házacska, némelly olajfestésű képekkel 's néhány székekkel bútorozva. Ide ér végre a' társaság, mellynek nagyobb részét azonnal a' tündér kinézés foglalja-el; Lepkevicz pedig mint tüzes festő-dilettant, a' falonfüggő porlepte képeket vette szoros mustra alá.

Fi donc! felkiált egyszerre orrfintorítva, a' mint egy Titian után nyomorulttúl copirozott festésre ért volna, melly Cytherének a' habokból lett kikelését ábrázolta. Quelle etourderie! Vénusnak kék szemét! Megadá ennek festő Uram!

méltó lenne a' Danaidák' büntetésére,
ezen Istenaszszony' felsége' sértéséért!

Hogy hogy? kérdi Visnyai csudál-
kozva.

Hát nem látja Uracskám ezen mázo-
lást, mellyen Vénusnak kék szem van
festve?

'S ez olyan nagy hiba volna?

Enorme! menthetetlen édes Barátom!
Lehet é szem, melly hódoltasson, ha csak
nem fekete, 's nem ez é egy fő része a'
Görög és Római szépségeknek, mellyek-
nek ideálja vala nállok Cythére, a' ki hó-
doltatója az egész Mindenségnek? 'S a'
ki kivált a' mint a' habokból kikele az
egész természetet megvarázsolá? Ó az a'
tüzes, szívet áltjáró, lelket olvasztó va-
lami — egy lágy oldalpillantattal Hoty-
kay Kisaszszonyra — csak az isteni feke-
te szem' tulajdona, akár enyelgő vígkedv
szöлдécseljen azokból, akár Istenaszszon-
nyi ráatartással parancsoljon tiszteletet.
Nem úgy van é mon ami? kérdé Csör-
geyt, a' kit gondolatjaiban való elmerü-
léséből éppen ezen kérdéssel költe-fel.

Ó az Ūrnak igazsága van! felel ez éppen
úgy, mint sok a' Táblák' végeiről votizá-
ló, nem tudván miről van szó oda fenn.

Visnyai egy pillantatot vetett a' sze-
gény Klárcsira 's szinte ő reá Hotykay Kis-

aszszony egy dölyfös diadalmi tekintetet;
's ez őszveroncsolva állott egy ablakban
nem tudta, hova süsse szép ligúnyóltt kék
szemeit; eleven pír majd halvány sáppad-
ság váltogatták orczája színeit.

És ezek helyett Uram, az élet, tűz 's ener-
gie nélkül való kék szemeket tenni; épen
mintha Adonist parókéval festette volna.
Úgy van é mon ami? kérdi ismét elmés
hasonlítását kaczagva Csörgeyt.

Bizonyosan! felel ez folytatott clan-
dalodásában.

Klárcsi a' föld alá rejtezett volna,
könnyekbe lábbadtak szemei, majd nem
állhatván tovább finom eszmélése' ost-
romoltatásait, felugrott 's kirohant a'
szobából.

C'est ec que je nomme une indiscre-
tion! szóll mosolygás alá rejtett helybe-
hagyással pírongatás gyanánt Hotykay
Kisaszszony.

Une tres grande! szóll tónnal Vis-
nyai.

Puff! felkiált Lepkevicz magát hom-
lokba ütven, most jövök én eszemhez.
Szegény Kisaszszony! de mit tehet az
ember, hogy olly szép teremtésnek éppen
kék szemet kelle nyerni a' mostoha sors'
kezeiből?

A' melly az eszet is némellyeknek olly szűk marokkal osztogatja, mondá Visnyai.

Lepkevicz végig nézett ezen szókra Visnyain. De ez épen nem látszatott szavát visszahúzni alkarni, 's tanácsosabbnak tartá a' kemény pilulát lenyelni.

Most kezdé a' mi Csörgeynk is eszmélni, ámbár az egész dologból csak annyit érte, hogy Lepkevicz a' kék szem ellen ejtett valamit, 's tüzesen kezdi a' társaság előtt kedvesét mentegetni, mint a' kit illy csekélység neheztelésre nem bírhatna.

Visnyai ált' látta a' dolgot, de azt nem kívánta vitatni, 's kevés idő múlva a' társaság felindult.

A' házaszszyony szomorú képpel jött eleikbe jelenteni, hogy leánya hirteleniben roszszúl leve; a' fejét igen fájlalja 's szünetlen a' forróság járja. Szánakozott rajta minden, hogy különböző érzésekkel kiki gondolhatja. Hotykay Kisaszszyony egy kis gúnyos mosolygást el nem titkolhata.

A' vendégek búcsúztak 's mentek. Csörgey régen pusztá Arábiába kívánta őket. A' szerelem' gondoskodásával repült azonnal kedvese' szobájába, a' kit egy széken ülve 's könnyekben feredve találá.

Mi baja édes Klárcsim? szóll nyájasan hozzá, kinyújtván ölelésére karjait.

Ó semmi, kedves Csörgey Úr, felel vérfagyraló hidegséggel, elébe vetvén kezét ölelésének; egy kérésem' tellyesítése, ha azt az Úrtól megnyerhetem, egészszen meg fog gyógyíthatni.

Parancsoljon angyalom, ha életembe kerülne is —

Ó olly drága kéréseim nincsenek, szóll gúnyos mosolygással Klárcsi; én csak arra kérem az Urat, hogy kiméljen meg engemet további látogatásától.

Mint a' kit a' Vásárban a' tolvaj helyett ártatlanul pofoznak, bámúl 's nem tudja hogy jön ezen megtiszteltetéshez — úgy álla megmerevedve a' mi Károlyunk, 's mikorra feleszmélt, már Klárcsi bécsukta vólt előtte a' szomszéd szoba ajtaját, mellyben eltűnt vala.

A' szerelem esdekléseivel könyörge egy darabig az ajtónál; majd Ránkyné Aszszyonyság is — a' ki nem örömet szalasztotta volna el a' gazdag ifjat, segíté néki. Mind hijában! kérlelhetetlen maradt Klárcsi. Elroncsolt szívvel kelle fogatni 's haza indulni Csörgeynek.

Az úton fejtegetni kezdé Visnyai a' bámuló Ifjúnak a' rejtett mesét. Lehetetlen! felkiált egyszerre, illy gyermeki hiúság Klárcsihoz nem férhet,

Haza érvén asztalhoz ült 's levelet írt Azarba, melyben minden sor szerelmes epedést, bűt, 's kétségbeesést lehelt, 's melyhez az író pennát magok a' Gráciák faragták, a' tollat a' kis Szerelem-Isten szárnyából szakítván - ki.

Veszendőbe ment mind olaj mind munka! A' válasz ez vala reája:

Kedves Csörgey Úr!

Egy olyan drága kincs mint az Úr szíve sok fekete szemüket harczra buzditana, 's én tűz és élet nélkül való gyáva két szememmel kívánjak é velek megvívni? én a' ki más bájos túljajdonságokat sem vehetek segédül? Csak azért tenném hát azt sajátommá, hogy ismét elvesztését rettegjem, mely örökös féltésre reményem nem kívánja kárhoztatni

Ránky Klárát.

Igaz tehát! Ó Atyám, Atyám! néked igazságod van, de szívem ízekre reped alatta!

Ezen szerencsétlenség meg is történt volna a' mi Csörgeynken, ha szerencsére a' mai Ifjak között az efféle szerelem szerencsétlenségein való törődések a' módiból ki nem mentek volna. Mert már az étel

étel jól sem kezdett néki esni — ha csak nem éhezett, álmában lidércz nyomogatta, bánatját borba kezdte fullasztgatni, sőt a' mint mondják már verseket is készített, a' mely igen veszedelmes symptoma: 's ki tudja még mi lett volna belőle, ha Visnyai új új társaságokba nem csalogatta 's általok bűját nem enyhítette volna. Annyi mindazáltal dicséretére legyen mondva a' mi Károlyunknak, hogy Klárcsi, mint minden első szerelem tárgya, mindég kedves és első maradt előtte, a' ki eránt lángolt indulatja, ha az idő, távolulás és változtatás által forró tűzből vesztett is, de soha szívéből ki nem aludt. Élt az, mint a' parázstűz a' felyül borított hamu alatt.

Nem egy leány van a' Világon édes Károlyom! száll az Öbester hozzá, a' mint sajditotta hogy Klárcsi feledtetik, néz meg Upory Fő Strázsamesterné Kisaszszonyát; ezt igen jeles és okos személynek mondják. Legalább a' szem színén tudom fel nem akad.

A' látás nem a' Világ! gondolá magában Károly, 's minthogy az unalom is környékezé, befogat 's ált'rándul Visnyaival Uporra.

Friss Bokréta.

C

A' házaszszyony nyájas barátsággal fogadta a' folyosón vendégeit, 's egyenesen leánya' szobájába vezette őket.

Egy hoszszú sűgár görög termet ugrott itt eleikbe egy dolgozó asztalka mellől, mellyen némelly papirosok feküdtek elszórva. Nyílt orcája' vonásai-ban az enyelgő pajkosság nyájas komolysággal vegyült, 's ezen vegyület különös bájt kölcsönözött az egésznek, mellyet a' mi Csörgeynk igen szenvedhetett.

A' kölcsönös megesmértetés után körülülték az asztalkát.

Épen az újságokat olvasgatám, szólla Póli Kisaszszyony, mellyekből már bizonyos, hogy Bonaparte örökös Consulsága elfogadtatott.

Bizony nagyra vitté Isten dolgát! sópáncodá Úporyné, a' ki rendszerint leánya' Échója vala.

És még nehezen fog itt megállapodni ez a' nagy nyughatatlan elme, meggyezék vendégeink.

Én is úgy vélekedem, mondá a' Kisaszszyony, de én véleményemet egyedül a' franczia Nemzet' characterében fundálom. 'S ekkor olly elmés könnyűséggel kezdé ezen Nemzet' változó elméjét 's ledér gondolkodása - módját festgetni, hogy Csörgey, mert mi nem tetszene egy hu-

szonkét esztendő's ifjúnak egy szép leánykában, egészszen magán kívül ragadtatott; Visnyainak pedig, a' ki egy nagy Nemzet felől egy fiatal lyánka' szájában elhatározó itéletet nem örömet hallott, egyszerre a' szegény Tanácsos' testaméntoma jutott eszébe.

Látott é már valaha Francziákat a' Kiaszszyonka? kérdé Visnyai.

Ó igen is, egynehány foglyokat; de ezek is a' Nemzet' geniussa szerint szüntelen daloltak és tánczoltak.

A' nagy és erős léleknek pedig nem megvetni való jelensége az, ha az ember a' szerencsétlenségben is vidám tud lenni.

Itt másra fordította a' Kisaszszyony a' beszédet.

Nagyon örülök, szólla Csörgey felé fordúlva, az új szomszédságnak és esmeretségnak; a' mint hallom Csörgey Úr külső Országokat látott 's örömet olvasgat. Reménylem, nyerhetek ollykor ollykor könyveket olvasgatni?

Különös szerencsémnek fogom tartani ha szólálhatok.

Nékem ez az egyedül való mulatságom és paszsióm. Mit is tudna az ember Falun egyebet csinálni? Azta' nyomorúltt gazdaszszyonykodást is elúnja az ember.

Hát barátnéji nincsenek a' környékben a' Kisaszszonynak?

Egy lélek sincs, egy két falusi libácskát kivéven, a' kikkel az ember restel szüntelen a' tavalyi fonásról beszélgetni. Az én társaságom leginkább im itt van! ezek az én barátjaim! kinyitván vendégeinek a' szomszéd szoba' ajtaját.

Bemennek ezek. Egy könyves szekrényekkel megrakott szoba volt ez, mellynek közepén egy asztalkán a' föld' golyóbisa és egy anthlea pneumatica újnira porosan állottak elszórtt scálák és czirkalmak között. A' falakon pedig egygyik oldalról a' Világ' Philosophusai sectákra osztva, másról a' Poéták, harmadikról a' Historicusok chronológiai rendel festve's megnevezve látszottak.

Szép, de holt társaság édes Kisaszszonykám, szóll szélyeltékintvén Visnyai, kivált egy leánykának!

Miért ne, felel nehézteléssel Póli, mintha csak a' férjfiaknak lenne jussok a' tudományokhoz, 's mi aszszonyok más agyagból formáltattunk volna! A' Görögök és Rómaiak, a' kik eránt minden hibáik mellett is méltán tisztelettel tartozunk, még egyszer olly nagy Nemzetek lehettek volna, ha aszszonyaikat a' tökéletesedés' sok eszközeitől nevezetesen a' tu-

dományoktól elzárván, őket egyedül a' házi silány gondok 's gyáva gazdaszszonykodás' szűk körére nem kárhoztatták volna. De még is mennyin törtek által az eleikbe vetett gáton, mennyi Túdóssaik sőt Íróik voltak nemünkből, mennyi Heroináik? 's magát a' bölcsességet is nem Istenaszszony képében imádták é? Azolta is mennyi jeles aszszonyokat tisztelt a' Világ szintűgy a' tudós pályákon mint magán a' trónuson is? De eleitől fogva féltette a' kevély Férjfi Nem a' maga uradalmát, mellyet az ész' tökéletesedésének egyenlősége könnyen megtántoríthatott volna. Az Aszszonyok érdeméről egész Tanítást tartá itt felhevülésében vendégei előtt a' Kisaszszony, úgyhogy Visnyainak a' háta is borzadozott belé; de Csörgeynek a' mozgó piros ajkak, a' közben csillámló apró fehér sor fogak és eleven barna szemek olly tetemes akadályára valának, hogy az egész hosszú beszédből hangoknál egyebet nem hallhata.

Hogy tetszik? kérdé Csörgey nevelő barátját haza felé való útjokban.

Nem úgy mint néked édes Károlyom, Póli a' testamentomnak nehezen fog eleget tehetni.

Az én Nevelőm látom csak Aszszonygyűlölő marad, mondá Károly, 's másra fordítá a' beszédet.

A' látogatások folytattak 's Csörgey hol egyedül, hol Visnyaival, majd mindennapos vendég leve Uporban.

Mennél kételkedőbb lett ez a' Póli' tökéletességei felől, annál kedvezőbben ítélt rólok mindegygyik látogatásával Károly, a' ki mindig jobban jobban tekergőzött belé a' tudós lyánka' hálójába. Eltitkolhatatlan külömséget láta ugyan Klárcsi és Póli között; de ez utóbbiban is sok kedveltető tulajdonságokat esmérgete, 's velemulatozása naponként több bájakat nyere előtte. Póli mesterséggel veré a' fortepiánót, Károly több természetes erővel és kifejezéssel játszá a' hegedűt. Félnaponkon által játszottak egygyütt, 's a' mint muzsikai tálentomok nyere, úgy szíveik mindig közelébb simúltak egygyüvé. A' szemek már érthetőleg beszélgettek egymással, 's gyenge kézszorítások és epedő sohajtások már régen tolmácsolgatták egymásnak azon kölcsönös érzéseket, melyeket még nyelvek ki nem fejeze.

Egy szép tavaszi reggel egyedül lovagla - által Csörgey Uporra, 's Pólit szobájában egyedül találá. Különös nyájassággal fogadta őtet a' lyánka, 's letévén tudományos komolyságáról egyedül a' kedves Vendég' látása' örömet látszatott érezni.

Ó édes Pólim, így szóllítá - meg Károly, be örülök, hogy illy nyílt kedvel láthatom!

Az oka az, mert ez éjjel az Úrról álmodtam, felel pajkosan Póli.

Ó Angyal! felkiált tüzesen Károly, 's ált'karolja lyánkáját; de tán kedvezőbb reám nézve az álom mint a' valóság?

Nem mondhatnám.

Úszott a' boldogság' özőnében a' mi ifjunk 's nyílt eget látott. Ó az én lelkem sem vólt egy pillantatig is Pólimtól távol! A' lelke? ha ha ha! csak azt hagyja ki édes Csörgeym a' játékból.

Hogy hogy? kérdi ez bámúlva.

Mi közü a' léleknek a' szerelemmel? Tréfál Pólcsim, inkább igen is nagy, gondolnám.

Plátói szerelem! ha ha ha! Még az nagy kérdés ha van é és mi az a' lélek? De ha vólna is; mondja - meg nékem édes Csörgeym mi a' szerelem?

Bizonyosan két egyformán érző léleknek, két különböző neműekben való egybeforradása.

Ha ha ha, már maga ez a' meghatározás, ámbár hibás, mutatja mi ő? Két különböző neműekben? miért nem azon neműekben? — A' test' ösztönének homályos sejtése és előérzése; testiség czi-

fra köntösben, — ez a' szerelem édes Csörgeym, a' mit lélek' eszmélésének tetszik nevezni! A' test játszik itt, 's a' léleknek csak annyi befolyása van a' dologba, mint a' szürke paripának a' Magyar Kurirba!

Póli, az Istenért! 's a' tiszta ártatlan szerelem, két nemes szívnek öszve-érzése —

Csupa testiség, nem egyéb, édes Csörgeym! külömbféle harlekínádákban, szóll diadalmas mosolygással Póli.

Mint a' kit véletlen hideg vízzel leöntenek, vagy heves nyárban egyszerre jégverembe taszítanak, lélekzete eláll, hideg borzongatás futkos erein végig, úgy áll a Károly megmerevedve, lángolni kezdett heve egyszerre elhűle, 's aléltan esének - el karjai, mellyelkel a' leányt körülfogva tartotta. Melly gyáva, melly idétlen okoskodás ez! gondolá magában; már látom ismét igazságod van jó Nevelőm! 's csillapodott érzésével felfogadta, hogy jobban magára fog vigyázni.

A' leány sajdítá a' változást, 's észrevévén bukkását elcsavará a' beszélgetést. Játszó pajkosságával és elmés vígságával csak hamar új maga elfelejtésbe ringatá Csörgeynket.

Két hétre a' Fő Strázsamesterné neve' napja következe, mellynek inneplése'

pompáját az Upori ház, az ötven esztendős házas ősz kertész' aranylakadalma' tartásával szándékozott nevelni. Csörgey és Visnyai hivatalosok voltak, 's mint gondolni lehet nem maradának - el.

Kristina napot megelőzőtt estvén zörgött a' Vidék' kocsija Upor' úczáján, 's sétébbre borulván a' szép estve' alkonyatja, számos társaság gyülekezett - öszve sétagatni a' kivilágosított kert eleven folyósóira.

Római és görög allegóriák, mythologiai festések, 's alkalmi versezetek voltak itt majd minden lépésen a' Kisaszszony' izlésének és olvasottságának tanúji. Ambár Csörgey és Visnyai, a' kik eleinte az innep' intézőjét nem sajdították 's inkább az Upori két fiúk' Tanítóokra czélzottak, sokszor megcsóválták fejeiket.

A' Régiség' minden Istenei, még Priapot sem vévén - ki, a' ki egy szegletben békifefaleveleze ugyan, de egyébbaránt egészen Catull és Martialis után copírozva állott, elszórva gruppiroztattak a' kertben, 's mindegygyik egy egy verssel nyújtotta ajándékát a' házi Kristinának. Céres kalászt, Pomóna gyümölcsöt, gerezdet a' bor' Istene, drága portékákat a' kalmár és tolvaj Mercúr, gyöngyöt 's csigavért Neptún; Pán barmai tenyésztését ál-

dá-meg, 's arany korával bíztatá Saturnus. Egy szóval, ha minden áldás telyesedésbe ment volna, jótéteményeikkel fojtották volna el a' szegény Uporynét a' jámbor Istenek.

Póli Kisasszony egy társaság' közepe tette sétálgatott 's kedvtelve szivta magába a' számosan összevgyűlt féltudóskák 's miveltt lelkek' sílány hízeltedéseiknek tömjénfüstjeit; kik is ezeket, jobban esmervén a' ház' szokását 's innep elrendelőjét, a' gazdag vendéglés' édes reményéből épen nem kímélgették.

Egy cseléd érkezék 's valamit süga a' Póli' fülébe. Sokat jelentő mosolygással készteté ez azonnal a' társaságot a' kert' legfelsőbb emeletén egy arra készített helyen ülést foglalni.

Félkerület formán emelkedett ezzel általellenben egy tő' tulsó partján egy dombocska, mellynek hajlott oldalában a' meg-lepett társaság' szemébe a' Hymen' óltára számtalan mécssekkel felékesítve csillogott által; előtte pedig az aranylakadalmas pár befedett fővel leborúlva látszott.

Nem sokára meszszünnen kedves fűvószerszámok' lassú concertje hallatszott, 's egy fejer öltözetű hoszzú gyermekserreg lobogó fákllyákkal, két hasonló öltö-

zetű hajadonoktól mint áldozó Papnéktől vezetettve, halkkal lépegetett a' domb körül az óltár felé. Itten magokat a' gyermekek két szárnyra szakítván, helyt adtak a' Papnéknak. A' kik is az óltárhoz járulván, seon szóval hívták segítségül az öröm és baj szülő Istent, kérvén, hogy áldásait ne vonja-meg ez aggott hiv pártól, 's áldozatját vegye kedvesen. Ekkor kést fogván vért eresztettek egy pár galambból, 's ezeket a' fákllyákkal meggyújtott szent tűz közzé vetették áldozatul. A' lobogó láng csak hamar elemésztette az áldozatot; 's imé az azt kedvesen vedő Hymen, a' kinek személyét a' házi Tanító vitte, az óltár felett a' füst közepete megjelent, 's épen megelégedését akarta jelenteni, és megáldani az ötet buzgón tisztelő párt; a' mint a' keményen tola kodó füst miatt, mellynek elviselésére olly jól készülve nem volt mint mondókájára, elébb köhögni kezdett, majd a' nehézkedés' egyarányát elvesztvén, az óltár' háta megé helyhez tetett állásról — mellyen hogy lebegő aetheri állást mutasson fél lábon állott — borzasztó robajjal a' szent tűz közzé rohant-le; a' hol is bizonyosan a' galambok' dijjára jutott volna, ha a' megijjedett Papnék és maga a' megáldandó pár is, szegény Isteneket a' tűz-

ből kirántván, azt égő ruhástól a' szomszéd tóba nem buktatták volna. Attól mindazáltal meg nem óvhatták, hogy hajót, bajuszsát és szemöldökét a' szent tűz el ne perzselje; mellyeknek orrboszszantó gőze a' nem csekély zavarodásba jött társaságot csak hamar a' kertből bémenni készítette.

Az egész társaság sajnálta a' szegény Tanító' szerencsétlen hymenségét, egyedül egy szegény Oskola-Mester, eszébe jutván otthoni Xantippéje, nyugvék meg azon: mert úgymond illő, hogy Hymen Uram is megperkelődjön egyszer, a' ki ezereket buktat a' tűzbe belé.

De a' mi Kisaszszonyunk egyátallában kérlelhetetlen leve cránta, úgymint a' ki' ügyetlenségének tulajdonítá azt, hogy jeles találmányától, mellytől magának sokat ígért volt, a' gazdag dicséretaratásnak el kelle maradni. Megvető nevezetekkel 's kicsapó mérges elmésséggel töltögette szegényen boszszúját; 's Csörgey és Visnyai, a' kik váltig mentegették a' szegény Tanítót, nem kevésbé erősödtek meg gyanújokban Póli felől.

Vacsora felett az áldott hegyallyai Nectár, mint a' melly Hymennek nem egy bukkását elfeledtette már, elmosta ezt is, 's az erekre hevet, a' szívbe jó kedvet

öntött. Vacsora után a' Philemon és Baucis' története játszodtatott a' Kisaszszony által játékszinre alkalmaztattva. — A' felhevült Publicum' szüntelen való tapsa, és a' Tamitónak, a' ki Philémont azon pergettten játszodta, helyes Actióji, némiképen megengesztelték a' mi Kisaszszonyunkat.

Más nap' lantot pendíte minden a' ki újakkal bírt, 's Uporyné Aszszonyságnál annyi versezetek gyűlte-össze, mint egy Almanach' Kiadójánál; ámbár, mint gondolni lehet, nagy részént Apolló' híre és kegye nélkül készültek is azok. Nem kiméltettek ezekben a' gyáva hízelkedések; virtus' példája vólt minden sorban a' neve, tökéletességek' ideálja a' nevezete; mellyek közt a' Visnyai magyarázatja szerint nem utólsó lehet az: hogy jó asztalt szokott tartani.

Délben asztal felett fenn hangon olvastattak - el a' számos Kristina-köszöntők, 's kölcsönös kedvezésből jóváhagyattak. Csörgey és Visnyai halgattak ítéleteikkel, de ha ezeknek kimondására különösen készítették, sok Uracska megpirult, mellyet a' házi Aszszony, a' ki azért is neheztele reájok, hogy csak sima prózában idvezlék ötöt, nem a' legjobb néven veve.

A' többek között Póli Kisaszszonyunknak is az a' szerencsétlen gondolatja eredt, hogy verseit esmeretlenül és nevetlen csudáltassa a' Közönséggel. A' vendégek nagyobb részént esmérven az írókezet és gondolatokat megbrávozták a' hitvány verseket, mellyeknek nagyobb része érthetetlen szók' zavarja vólt 's duzzadt semmit jelentő kifejezések' szövevénye.

Hogy tetszik kedves Urak? kérdi a' Háziaszszony mosolyogva 's a' jó válasz' bizonyos reményével a' mi férjfiainktól.

Nem egészen értettem, felel magyar nyíltszívűséggel Csörgey, úgy tetszik, hogy az író nem könnyű Poéta.

Valóban; én sem értem felét is, monda Visnyai, de már az érthetlenség is tetemes hiba a' versben; külömben úgy tetszik zavarttak benne a' gondolatok.

Az Aszszony elkékült 's ajakai magokban mozgani kezdetek, a' Kisaszszonyt pedig hol a' vér futotta-el, hol sárgás halaványság borította orczáit.

Én azt vélem, szól végre fülánkkal Póli, hogy a' mit nem ért az ember, arról ítéletet sem tehet.

Epen egy fő hiba a' versben, a' mint mondám, az érthetlenség.

Ez, kérem az Urat, attól is könnyen függhet, hogy valaki nehezen ért-meg valamit.

Reménylem, nincs a' Kisaszszony abban a' hiedelemben, hogy egy névnapi köszöntő horizonom felett légyen.

Úgy látszik!

Visnyai, a' ki Póli' durva sértegetéseiből azonnal észrevette hányat ütött az óra, feltette magában, hogy ezen hiú tudákos lyánkát megalázza, úgymint, a' mellyből a' szerelmes Csörgeyre nézve is jó következtést reménylt.

Alt'kérte most a' Versezetet, 's azt soronként vévén-fel, a' felfeszegetett hibákból, mellyekkel az rakva vólt, nyilván megmutatta, hogy ezen vers egy a' leg-szerencsétlenebb szülemények között, mellyek még eddig a' Magyar Heliconon megjelentek.

Sértő tüzzel védte Póli bódogtalan gyermekét, segítettek a' házibarátok is; mind hijában! Hagyják az Urak! szól végre fojtott méreggel a' Kisaszszony, Visnyai Úrnak most rossz kedvváltozása van, azzal pedig nem igen egygez a' finom aesthetikai érzés. Ha úgy tetszik —

Felkelének külömbféle érzésekkel. Az aszszony és öszvezúzott leánya égő boszszúkivánással, melly annál emésztőbb vala, hogy kitöltésében módot sem láttak; Visnyai azzal az édes reménységgel, hogy kedves barátját bizonyosan

meggyógyította: Csörgey pedig azzal az erős feltétellel, hogy a' tudós Fejérszemélyeket inkább fogja ezentúl kerülni mint az ördög a' tömjénfüstöt.

Hideg udvarisággal esett a' megválás.

Frack! kiálta az Obester, a' mint a' Károly Upori történetét megértette, mit bántjátok a' szegény leány versét? Bár az Atyád' feleségei is inkább azt írogattak volna addig, míg vele pereltek, úgy tán most is élne szegény!

Boszszonkodva járkált fel 's alá. De annál nyájásabban mosolygott magában Margit Kisaszszony, a' ki szívéből örvendett az Upori házzal lett meghasonlásnak; mert már régolta néze - ki Öccse' számára egy leánykát, a' ki mellett magának is nem kevés jó napokat ígért.

Lasztóczy Nina volt ez, a' kinek Attya több esztendőktől fogva magános özvegységben egyedül kincse' gyűjtésének 's egyetlen egy kedves leányának éldegélt, 's dúzs gazdag volt — mint egy Örmény.

A' nemes gondolkozású Csörgey, a' ki előtt a' pénz egy leányban a' legutolsó tulajdonság vala, eleinte ezen javaslásról hallani sem akart. De attyafiainak szíves

szíves kéréseikre elhatározá végre magát, hogy egy kellemes őszi napon Lasztóczyra ált'rándúljon.

Egy kedves gömbölyűségű fiatal barna lyánka fogadta az Ifjat a' gazdag szobákban, melyekben a' városi pompa a' falusi gazdaság' mindenütt elszórt jeleivel csudálatos ellenzésben állott. Épen gyümölcsaszalással foglalatoskodott Nina, 's Csörgey nem engedvén ezen foglalatosságát félben hagyni, egész készséggel segíté nyájas beszédek között a' lyánkának.

Mennél tovább mulata ezzel, annál inkább kezde enyészni a' gazdag leányok ellen volt előitélete, a' mint Nina' beszédjében józan elmét 's vig elmésséget, magaviseletében pedig csinos kellemetességet 's azt a' biztos nyájasságot tapasztalá, melly a' vendéget az első látogatásra esmerős és megszokott házibaráttá teszi.

Gyümölcselel kínálta - meg Csörgeyt, melyekből a' szebbeket írósvaj - kezecskéivel kiválogatván, olly nyájas képpel rakogatta elébe, hogy Károly ugyan, ha a' Paradicsom' tiltott almái lettek volna is azok, bizvást beléjek harapott volna.

Semmi nyoma az elidegenítő gögnek, vagy hiúságnak; házi szorgalom és munkás foglalatoskodás látszattak ezek helyett Ninában. Semmi mozdulatja nem Friss Bokréta.

mutatott begyeskedésre, 's az eleven fekete szemek nem rántották - ki egyszerre erőszakosan az ifjak' szíveiket nyugodalmokból, hanem csak lassán lassan melegengették édes hevülésre ezeknek környékeit.

Uram Bátyámhoz talán nem is lehet szerencsém? monda Csörgey.

Az Atyám Erdélybe utazott lovakat vásárolni; de már minden órán várom. Most magam vagyok gazda, gazdaszszony.

Sajnálom, hogy tiszteletemet nem tehettem.

Én pedig örülök rajta, szólla szíves hangon Nina; mert így reménységem van Csörgey Úr' újjabb látogatásához.

Mellyet én egyébbaránt is tellyes örömmel fognék és fogok tenni.

Gazdasági tárgyakról beszélgettek, 's a' szíves lyánka olly kecsket tud adni szavainak, természetes nyájassága olly kedvesen fűszerezé előadását, hogy Károlynak maga - elfelejtésében egész késő estvére marada.

Hm, gondolá magában, haza felé való útjában, nem Klárcsi az igaz, de jó házaszszony lesz belőle, 's nyugodtan lehet élni mellette. Pedig mi kell ennél több?

Néhány napok múlva Visnyait is ált'vívé magával, 's ekkor már az Urat is otthon találák. Egy spányol komolyságú szótalan ember vala ez, a' kinek minden mozdulatja gögöt 's kincsébe való elbizást tolmácsola. Egyébb - aránt egészen kedves leánya hatalma és uradalma alatt állott, a' kinek számos kéréivel, és leendő gazdag kiházásításával örömet dicsekedett.

Visnyai, ámbár a' háznál gondosan keresett 's arányzott pompa, gyakori nagy vendégek' emlegetései, sok Vármegyékben fekvő jószágok' számolgatásai épen nem vóltak inyére, Nina felől, a' kinek ezekben igen kevés részvétele tetszett - ki, néhány vele való beszélgetései után, megvallotta azt, hogy belőle jó Aszszonyt lehetne reményleni, melly ítélet a' Visnyai' szájában nem csekély fontosságú vala.

Ha úgy tetszik nézzük - meg a' lovaimat, mellyeket legközelébb Erdélyből hoztam, monda Lasztóczy Úr vendégeinek.

Kimenének, 's a' Házi - Úr egy pár kevély barnapej csödört vezettete - ki; az ezüst lapokkal gazdagon borított új szerszámokat reájok rakatta, 's egy könnyű kocsiiban megjártatta őket. Délcezeg egy pár állat vala ez a' Vesselényi' Istállójából, 's ha a' Nap' czúgiának, mellyet

Ovid megnevez, ketteje a Phaëtonnal való nyargalásban nyakát szegte volna, bízvást helyébe lehetett volna fogatni ezeket.

Szép egy pár állat! mondának Férjfiaink.

De drága is, felel Lasztóczy Úr's az árát kezdé számolgatni. Egyedül a leányom' kedvéért vettem őket. Most a Szüretre jönnek velem, onnan pedig a Zemplényi Tisztiválasztásra. A propós Öcsém Úram nem válal Vármegye' hívataltját?

Ez úttal még környülállásaim nem engedik.

De azért tudom megjelen Újhelyben a bálók' kedvéért? fiatal embernek kár lenne elmaradni.

Ezt annál szívesebben ígéré-meg Csörgey, hogy Nina is azzal a' bájoló szíveséggel hívta-meg tánczosának, mellytől valamit megtagadni majd lehetetlen.

Még egy darabig a' kertben mulatának egygyütt's a' feszítő udvariság' távoztával mindég mindég biztosabb leve az esmérkedés. Most már titkos édes remények között váltak-meg egymástól; Nina sokáig nézte az ellovagló Ifjut a' folyosóról, 's epedő sohajtást küldött utána; Károly pedig néma gondolatok között lovagla kántár eleresztve Visnyai mellett.

Néhány napok múlva beállott a' Hegyallyai vig szüret, rendszerint a' legvígabb a' merre Bachus tiszteltetik. Musikahang, vígdalok's barátságos mulatozások között készitetti itt a' szőlős gazda a' pajzán mustot, a' borok' jövendő Királyát, gömbölyü szük quártélyaiba. Az ágyú és puská-rofogások, parittyá-süvöltések, mesterséges kerepelések, hosszú szekerekre magasan feltornyozott hordók és kádak' döbögései miatt hangzanak a' rakott termésű hegyek' bércei. Meszsze csillogó tűzhelyek's mesterséges tűzijátékok bájolták az estvéket; de sokszor keményebb tűz lobog a' nézők' szíveikben, mellyet a' legédesebb érzések' Istene, a' ki a' Hegyallyai vig szüreten épen nem szokta kezét heverve dugni kebelébe, gyújtogat.

Munkás volt ő a' mi párunk körül is. Közel esvén a' Tállyai hegyen a' Csörgey' szölleje és borháza a' Lasztóczyéhoz, szünetlen egymás vendégei voltak. Egygyütt szaggatták Károly és Nina az állani való fűrtöket, egygyütt szedtek aszszút a' táblánál, egygyütt forraltak ürmösnek mustot: 's a' nyájas barátság és biztos nyugalom különös bájt hintettek ezen pepecselő foglalatosságokra, mellyek között a' szerelem láttatlan fonalakkal szövődött körülöttök. Nem esmért kiellemeket és

tulajdonságokat fedezgettek - fel naponként egymásban, 's a' jövő, egymás mellett élendő csendes házi élet' nyugalma, varázsló színben állott előttök.

O Szerelem, te hatalmas rúgóerő a' Mindenségben! te visszazásúgárája egy szebb, egy jobb élet' boldog hajnalának! te jótévő tünemény éltünkön! Micsoda ez nélkülöd egyéb halottak közt való bolyongásnál, micsoda létünk egyéb egy gyáva testalkotmányának szorongató gondossággal való ápolgatásánál, hogy sirunkat késleltessük?

De eltűnsz korán mint minden öröm! Im szárnycsattogtatva hagyád - el a' mi párunkat is.

Nagy bál készült Mádon 's a' szüretelő Uraságok pompás csörtetéssel gyülekeztek arra. Gazdag equipázsek, csillogó cselédség tündöklöttek Mád' úczáir végig. Hiú magamutogatás, öröm 's tancz ingerei és nyereség' vágya a' gazdag játszóasztaloknál az egész vidéket mozgásba hozták. Mádra tódult egész Hegyallya.

Nina, a' ki egy atyafiával az Özvegy Miglészynével szándékozott a' bálba, pompás és drágakövekkel megterhelten öltözetben, dobogó szívvel várta a' büszke csödlörök' befogattatását; nyughatatlannul járt fel 's alá. Csörgeynek és Visnyai-

nak, a' kiknek paripáik már a' borház' ajtaja előtt állottak, mind úntalan hirt kellett hordani a' készület' előmeneteléről. De ó szerencsétlenség! Visnyai azt a' hirt hozta, hogy a' Kocsis egyszerre megbetegedett, a' forró hideg kitörte, és, semmi tagját nem bírhatván, majd minden élet nélkül fekszik.

Nina egyszerre olyá leve mint egy játékszini kísértet; 's csak az a' kis reménység tartoztatá könnyeit, hogy talán a' kocsis' tiszte kipótolható leszén.

Probát tévének azonnal, de egyik sem meré magát ajánlani a' pajzán erdélyiek' kormányozására a' Miglészyné' kocsisán kívül; de a' kinek izmos vállaira a' gálalibéria semmi erőszakkal nem vonathatván, egyátallában nem használtathatott. Mert Miskólczi gubájában, melyen a' kentt hajak elszórva feküdtek, épen úgy illett volna a' czifra kocsikészülethez, mint egy pompás kastélyhoz a' sövénykerítés.

Hiszen könnyű a' bajon segíteni, szóla Miglészyné, egy jószívű falusi Asszonyosság, itt az én kocsim, lovam, édes Ninám.

Az a' Noe' bárktája 's azok a' görcsök? kérdé élesen Nina. Én ugyan nem ülök belé.

Ám te lásd lelkem! így tehát megjöttünk a' bálból.

Elenyészvén ezen reménysége is Nínának, boszszús méreggel kívánta, hogy a' kocsis, a' ki bizonyosan korhelykodása miatt leve rosszszúl, ha félhólttan is fogjon-be; 's annyira megfelejtkezett magáról, hogy kívánságától sem Attyának azon állítása, hogy ezen régi hűséges cselédje semmi részegítő italt nem iszik, sem a' cselédségnek azon bizonyítása, hogy a' délelőtti kemény hordó-emeléstől leve szegény rosszszúl, el nem mozdíthatták. Fel kelle tehát a' nyomorútnak vanczorogni, 's bádgyadtan mint egy tavaszi első lepke' lézengése befogni a' Tátosokat. De ím alig távoztak-el egy dűlőföldnyire a' borházától, a' mint ezek erőtlen kormányozójokat magok közzé rántván a' kocsit elragadták, 's bizonyosan mind ezt mind a' bennülő hálos aszszonyokat öszvezüzták volna, ha a' kocsinál lovagló Férjfiak az elszelesedett és hortyogó lovakat jókor meg nem kaphatták és állíthatták volna.

Élet és halál között vivék-be a' szegény kocsiszt. A' bál elmarada 's az egész társaság visszatérea a' borházba, a' hol Nina egy ágyra dűlve szabad folyást engedte könnyeinek,

Alig ha innen is tovább nem kell balagnunk édes Hárolyom, szólla Visnyai, a' mint a' Csörgey' borházában egyedül maradának.

Miért? kérdé ez alázatos hangon.

Nina is alig ha a' Testamentom' kárhozatja alá nem esik.

Miért? talán hogy egy tizenhét esztendő lyánka, a' kinek a' vér minden erében a' mulatsáért rezeg, egy kevésse megfelejtkeze magáról, hogy forró örmingerének eleget tehessen. Vagy hogy egy csinos készületű új hintón inkább szeret a' bálba menni, mint egy agg hét esztendő háborúkori csészán, mellyben két minden Bandériumot 's Insurrectiókat ált' szolgált sovány ló van befogva? Mellyik leány, sőt mellyikünk nem tenné ezt?

Szíved látom kész a' mentésre édes Hárolyom, 's megengedsz elébb, mint meggyőződni kívánnál. Ha Nina a' bál' öröme után esdeklett, minek oda a' tánczot akadályoztató gazdag Brüsszszeli csipkékkel 's drágakövekkel terhelte ruha? Miért nem fogadta-el, sőt sértve vetette meg a' Miglészsyné kocsiját és lovát, mellyek egyedül tellyesíthették volna kívánságát? A' régi hív szolgát miért kívánta feláldozni azon hiúságnak, hogy cifra equipá-

zséját fitogtathassa? Gög és pompakivá-
nás ez édes Barátom, 's kérlek vigyázz
magadra, hogy a' szegény Intézetek szá-
mára ne menjen szép örökséged; ámbár
jobb helyre menne az, mint sok szép örök-
ség szokott!

Nem titkolhatá maga előtt Csörgey,
bár melly hajlandó lett volna is mást hin-
ni, a' Visnyai' szavainak fontosságát. Egy
belső visszás érzés fogta-el szívét, mellyet
már Nina bírt vala; és sokat megadott
vólna azért, hogy a' bál' történetét meg
nem esetté tehesse. Kitért a' hosszabb
beszélgetésnek, de egész estve bosszús
völt; 's eszében tartván már kétszeri meg-
csalattatását, feltette magában, hogy vi-
gyázóbb szemmel tartandja Nináját.

Ez más nap' maga volt az első, a' ki
tegnapi kikelését kíméletlen elmésséggel
korbácsolta, 's éles tréfákkal gúnyol-
ta; a' kocsist pedig testvéri gondossággal
ápolgatta. Minden törekedése oda cél-
zott, hogy szokott nyájasságával hibáját
helyrehozza, 's nem sokára le is hízel-
kedé Csörgeynk' szívére szerencsésen
minden gyanút.

Majd kipótoljuk az Újhelyi Restaurá-
ción, a' mit Mádon elmulattunk, úgy é édes
Hárolyom? szólla édes nyájassággal, vagy
tán már el is felejtkezé ígérteéről?

Ó az olly ígéretéről, mellytől az ígérő
vár legtöbbet, nem szokott az elfelejtkez-
ni, felele Károly.

Elérkezett ezen fényes nap. Zemplény
's az atyafias szomszéd Vármegyék, Bor-
sod, Szabolch, Sáros, Abauj és Ungh, cso-
portosan gyülekeztek Sátorallya Újhelyre.
Kit részrehajlás, kit újság kívánás, kit pedig,
mint a' számosan öszvegyültt szép Nemet
a' vig mulatozás reménye késztete részt
venni ezen innep' pompájában. Lármás fény
és pompa uralkodott Újhely' falai között,
ágyúk durrogtak szomszéd bércein 's egy
kis Világ hemzsegett úczáiban.

Megesett a' Tisztiválasztás 's a' fel-
sőbb pólczot nyert érdemes O *** helyébe,
a' nemes szívű L ** ültettetett a' Vice-
Ispányi székbe. Estve nagy bálfejezés-be
ezen nevezetes napot, mellyre a' többek
közt megjelene Nina is Miglészynével a'
délezzeg barnapejektől vonattatva 's a' mi
két férjainktól kísértetve.

Maga egy egygyügyü könnyű feje-
öltözetben jelent-meg, mellye alatt zöld
pántlikával áltsozítva; 's csak a' nyakára
és karjaira néhány sorral övedzett nagy
szemű napkeleti gyöngyök mutattak gaz-
dagságra.

Zengett a' muzsika, vígan lebegtek
a' tánczoló'k sorai, Csörgey és Nina is vi-

gan lejtettek közöttök. Öröm élesztette az egész Szalát, 's minden gond és bánat számkivettette látszatott innen.

Most a' muzsika egy kevésé megszűne, 's a' tánczos párok lassú sétálással pihentették magokat. A' tánczos Hjak tellyes és üres, elmés és gyáva beszélgetésekkel tréfákkal és hizelkedésekkel törekedtek mulattatni társnéikat; mert ilyenkor a' legnémbb is szégyenlene halgatni 's kit kit bánt a' beszélés dühe. Itt egyik szerelmes kinyájáról nyögdecsel, amott másik nappal is hódal hasonlitgatja Szépjét; ez elmésen gúnyolgot, hangos éretlen kacajjával kívánja amaz magára vonni a' bál' figyelmét. Egy szóval több haszon-talan beszéd nem eshetik a' zajos zsibvásárookban, mint a' tetszeni vágyás, és vígság-kergetés szoktak szülni a' bálokban az illy tánczsünet óráiban."

A' mi párunk, Visnyai és Miglészyné együtt sétálgattak, Nína esmerőseitől, a' kiknek egy gazdag leánya soha híjjokkal nincsen, körülzsibongva.

A' fiatal Pelejtey Suscsi könnyű ugrással szökött hozzájuk, 's szíves csókot nyomott barátnéjára. Te is itt vagy édes Nínám? 's tiz kérdést teve egyszerre, melyekre a' feleleteket ritkán várta-be. Ó be gyönyörű gyöngyök! mondá végre ezeket

nézegélvén; de lellem ugyan igazi gyöngyök é ezek? kérdé a' gondatlan lányka egész ártatlansággal, mert Báró Ölveyné is a' mint mondják igen megjárta a' gyöngyvásárlással.

Tán csak nincsenek olly kétség alatt mint a' Kisaszszony születése, mondá eltűzesedve és sértő méreggel Nína, 's a' szegény Suscsinak orczáiba szöke egyszerre minden vér, a' föld égett alatta 's a' szégyen egy kínos könnyet facsara szeméből. Elfordúlt 's eltűnt a' bálnép között.

Ha ha ha! így kell észére hozni a' hetykét, monda hideg nevetéssel Nína az elbámúlt társaságnak, talán csak tőlem is telik úgy szert tenni igazi gyöngyre mint ő tőle.

De talán nem vélte azon Kisaszszonyka tett kérdését olly balúl? szól Visnyai.

Ő nem isméri az Úr azt a' gögöt a' mi ezen kis teremtsében lakik, 's mellyet igen nevel az, hogy Attya Testvére Öbestervolt az Armádánál. Innen minden társaságban csak ő akarja vinni a' szót, 's magát többre nézi másnál. Most eszendeje is Báró Ölveynél magát épen azzal a' képpel helyhezttette az asztalnál felinkbe, mintha az vólna az ő helye, 's mindnyájunkat megsértett szavaival, mellyeknek igen tud ártatlan szint adni. Akkor

meg egy új drága ruháját fitogtatta, melyet az Obester hozatott néki Bécsből, 's még nekem ajánlgatta mustrának szegény! Pedig ha a' gazdag Obester Battyok nem volna, a' ki elég gyáva volt elfelejteni azt, hogy Suscsi egész két hónappal előbb született mint más halandó szokott; nem tudom hogy pótolódhatna a' mindennapi szükség is. Hiszen fülíg adósok! Ezen utolsó szavait biztos sűgő hangon mondá a' társaságnak.

Kedvetlen homályban tetsze itt fel a' mi férjszaink előtt a' Nina' characteré, kivált a' mint tudakozódásaik után minden egyformán vallást teve arról, hogy Pelejtey Kapitányné egy valóságos jeles és tiszteletre méltó Özvegy Aszszonyság, a' kinek hét hónapos szülését egy régi megvetett Hérője kívánta hajdan gyanússá tenni. Férjéről egyéb adósságnál 's a' Pelejtei kis jószágnál reá nem maradván, szegényül de becsülettel éldegél. Suscsi leánya pedig egy éretlen lyánka ugyan, a' ki szavait nem sokat szokta fontolgatni, de a' legjobb szívű teremtes a' világon.

Épen készülöben valának haza felé, a' mint vele szemközt akada a' Kapitányné. Édes Kisaszszonykám, így szólította meg hideg udvarisággal Ninát, az imént leányomat gondatlanul, de becsületemre

fogadom, mert a' lyányom' szíve tátva van előttem, ártatlanul ejtett szaváért neveletlen gorombasággal tetszett megbüntetni. A' sértést, mely főképen engemet illet, nem tartom méltónak a' feleletre; de leányom' nevében lehetetlen azt a' megjegyzést nem tennem a' Kisaszszony előtt, hogy a' születések közt talán legszerencsétlenebb az, midőn valaki gazdagnak születik, 's a' nevelés legfellyebb gögöt töld hozzá.

Ezen megjegyzés tán torkára is forrhat Kapitányné Aszszonyomnak, felele halvány méreggel és reszkető hangon Nina.

Semmi esetre nem! mondá ez hidegen 's meghajtván magát a' bálnép közzé vegyült.

Eloszolván a' bál Nina és Miglészyné haza felé hajtatanak. Csörgey és Visnyai elkísérék őket Lasztócra, 's lovaikat a' kocsi után vezettettvén, beültek hozzájuk. Nina az egész úton némán ült 's a' kérdésekre egyes szótagokkal felelt. Csörgey is elgondolkozva halgatott, különös kedvetlen 's Ninája' tettét kárhóztató érzés küszdött mellýében. De annál jobban mulatta magát Visnyai a' nyílt eszű és szívű fiatal Özvegygel.

Vendégeket kapunk hólnap délre, mondá Lasztóczy Úr kiszálló leányának. Az új

Vice-Ispány fényes bált ad hólnap estvére Deregnőben, 's a' mint levelében tudósít, vendégeit hozzám hozza ebédre.

Nagy készültekhez fogott azonnal az egész háznép; nem kiméltetett semmi, hogy a' gazdag pompa még fényesebbé tétethessen.

De Nina' szíven más gond feküdt, melyet kedves Károlya sem nyájaskodhatta-le. Kedvetlenül 's nem szokott szorgalmával sürgött a' háznál, szótalan volt 's nem örült mint másszor szokott a' vendégek' érkezésének. Lasztóczy, a' ki azonnal észrevette kedves leánya' változását, gondosan tudakolta baját. Nina az oldalszobába szállította Attyát, 's véle majd egy óráig mulatván sokkal derültebb képpel jött-ki abból.

A' mi férjfiaink, a' kik Deregnőbe hivatalosok voltak, bévárták Lasztóczon a' vendégeket. Hoszszú sorral érkeztek ezek másnap' délfelé, 's zajos vígsággal szálladoztak - ki hintajikból. Gazdag 's a' vesztegetésig fényes asztalnál vendéglé őket Lasztóczy, melyet kellemes musika, nyájas tréfák, 's nem erőltetett vígság fűszerezett. A' számos egészségivások öröme hevíték a' férjfiakat, kiket a' jókedvben követte a' szelidebb érzesű szép Nem is; 's az egész asztal Ninát sem vévén - ki nyílt ked-

kedvének eresztve vígadt—a' mint Pelejtey Öbester belépven komolyan meghajtja magát a' társaságnak.

Isten hozta Nagysádat, kiált elébe a' barátságos Vice-Ispány az Öbesternek, a' kit nyájas és szelid jókedvűségéért egész Zemplény tisztelt.

Az ám, szóll ez mindég komolyan, de büntetésül!

Hogy hogy? kérdé a' csudálkozó társaság.

A' dolog nem titok 's az Urak közt kezdődött; megengedi a' Kisaszszony, hogy azt előadhassam ezen jó Atyámfiainak?

A' mint tetszik! szólla Nina, a' ki mindgyárt az Öbester belépésével ollyá leve mint a' fal, 's azolta, esmérven az Öbester nyers egyenességét érzetlen elkabulásban üle.

A' testvérem' leánya Suscsi, a' legközelebbi Újhelyi bálban, szokott gondatlanságával azt találá kérdezni a' Kisaszszonykától, ha igazak é gyöngyei? Hogy nem kívánt az a' jó lélek sérteni, reménylem nem kell az Urak előtt, a' kik ötet jól esméri, esküvéssel vitatnom; de a' Kisaszszonynak ezen kérdést arra tetszett magyarázni, 's valóban nemtelen boszszuállásból törvénytelen születését, Friss Bokréta.

a' mellyről volt hajdani szóbeszédet forrásostól együtt jól tudják az Urak, a' félbál' hallattára szemére lobbantotta a' lyánkának. Az Anyja ennek, a' kettős sértésre viszont valami gazdag gögről ejte szót; 's im alig ér a' bálból Pelejtére haza, a' mint egy Lasztóczi cseléd egy goromba sértő levelet nyújt kezébe. Ebben Lasztóczy Úr azon négy ezer forintok' megadását sürgeti, mellyekkel a' szegény testvérem Cautionalis pénz fejében marada néki adós, 's mellyek eránt alig van egy hónapja, egy esztendei várakozást ígére az Özvegynék, míg ez bizonyos pénzt kezéhez vehetné. Kérése után azt fenyegetést veti, hogy lekötött Pelejte jószágát azonnal executióba véteti. Felforrott bennem a' vér a' mint a' dolgot megértettem, nyergeltettem 's im itt vagyok a' pénzzel kedves Lasztóczy Úr, mellyből egy fillérrel nem hagytam volna Testvérem' Özvegységét tovább adósnak lenni, ha gallyára kellett volna is érte magamat eladnom. Az Úr' pénze im itt van, 's nem illy szárazon nyújtanám azt most által, ha azt nem tudnám, hogy az Úr mint igen gyenge Atya csak eszköze volt leánya' hiúságának; ennek pedig Nemét nem tekinteném.

Nina öszvezúzva ugrott-fel az asztaltól, 's az ódalszobába zárkozott. Lasztóczy tettét bánva készteté az Öbestert a' pénznek megtartására; de ez ámbár a' társaság' barátságos közbenvetésére megengesztelődött is, sőt Lasztóczyval békepoharat is ivott: semmi módon arra nem hajlott, hogy a' pénzt visszavigye; mert úgymond eddig régen ki kellett volna ezt fizetnem, de az Özvegy nemes szeméremből a' mái napig titkolta előttem ezen adósságát a' testvéremnek.

Felvidúlt újjolag ezen kedvetlen intermezzo után a' társaság; de Nina sírt 's zárkózva maradt a' vendégek eloszlásokig. Mert érzette, hogy hiú gögje el elvesztette a' maga Károlyát, a' ki a' társaság' indulásával azzal a' feltétellel veve búcsút a' Lasztóczi Háztól, hogy minden vele való öszveköttetésnek örökre békét fog hagyni.

Ó Atyám, Atyám! felkiált, a' mint Lasztóczyt, az erdőbe érven, szeme elől elvesztette, he nehéz pályára kárhóztatad szerencsétlen fiadat, 's szemei záporozni kezének.

Útjokban Férjfiaink futólag több helyekre bétérven, már régen állott a' bál, a' mint későn estve Dereglyőbe beértek. Meszszíró hangzott füleikbe a' víg muzsi-

lahang. Felcsinosgatták magokat 's hémentek. A' mi itten legelőbb tűne a' Csörgy szemébe a' szép Ránky Klárcsi vala, a' ki vele volt története után magános rejtekben éldegéle 's most legelőbb lépe ismét a' világba vissza. Szülei már kétségbe estek kedves leányok felől, a' ki magános epedésében mint egy letaposott virág hervadozott, 's jég szívéen minden örömet lesimúlui engedett. Nem szűnt ő meg soha Károlyt szeretni, de szerelmét leányi szeméremből szívében rejtegette, mint egy mély titkot szoktunk elzárni, mellyet a' sírba kívánunk vinni magunkkal. Ő melly számtalan könnyek között szégyenlette 's bánta ő meg Károlynak írt utóbbi levelkéjét, mellyel őtet örökre elvesztette.

A' padozat ingott lábai alatt Károlynak, a' mint Klárcsit megpillantotta, ezt a' régi kedvest, a' kit egy kevésbé halványult orczái 's a' csendes szenvedés' kecssei még egyszer olly bájoló széppé tettenek. Epen a' tánczoló' sorában állott egy Ifjával a' mint Csörgy belépett, 's eleven pirosság szökött régi kedvese' látására orczaiba. A' Múlttnak bájoló gyönyörűségei mint egy szép álom lebegtek egyszerre mind kettejek' lelkei előtt; szaggarott sohajtasok keltek szorúlt mellyeikből, 's

csak erővel nyomhatták vissza mind ketten tolaakodó könnyeiket.

Már elindultak a' párok, 's Klárcsi még is melán vesztegett volna tánczosa mellett, ha ez elmerüléséből fel nem költötte volna. Károly pedig a' kinek merőn függöttek Klárcsin szemei, bámészan lökdöstette magát egy darabig a' tolongó bálnéptől, majd felocsúdván álmaozásából, ő is a' tánczoló'k közzé vegyült 's magát vesztegetve tánczolt mint egy örültt.

Idő vártatva szűntek a' bánatos viszontlátás' zajos érzései, 's Károly ha bár egy kevésbé zavarodva is tánczra lére Klárcsit. Szívdobogva nyújtotta ez kezét a' kedves Ifjúnak, mellyet ez forrón szóríta, magát elfelejtve, ajakához. Majd magához térvén: Klárcsi! szöll fojtott hangon, hát tartson tovább is számkivette-tésem?

Egy epedő, egy olvasztó lágy tekintet volt a' felelet, melly az érzést nem esmerő Vad' szívet is, érzésre enyhítette volna.

Én már nem is reménylettem, hogy Csörgy Úr még az Azariakról emlékezik, szólla gyenge szemrehányással a' kellemes lyánka.

Mivel érdemlettem én ezt a' gyanút édes Klárcsim? kérdé fájdalmas hangon Károly.

Nállunk már két Jegyesséről is szárnyalt a' hir Csörgey Úrnak, 's ilyenkor, a' mint mondják, mindent szívesen felejt az ember. De reménylem lakadalmából csak ki nem fog hagyni. Ajánlom magamat előre nyoszolyólyánnak; mind Nina mind Póli jó barátneim. Csak már bizonyosan tudnám mellyike lesz a' szerencsés?

Ezen enyelgéseit epedő nyájassággal, de a' mellyben a' bizonytalanság, szorongató kétsége, 's a' nemgondolás színének erőltetése különös bánatos érzést rejtegettek, és mosolyogva ejté ugyan a' szegény lyánka, de szép szemeiben könnyeit nehezen titkolhatá. Élet' reménnye 's halál' félelme kínjaival várta az elhatározó feleletet.

Egyik sem édes Angyalom, igyekeztem ugyan elfelejteni Klárcsimtól lett megvettetésemet, 's hogy célomat elértem már hajlandó valék hinni; de megcsalaktam. Ő nem enyim volt már az a szív, mellyet el akartam ajándékozni. Klárcsi bírja azt 's fogja bírni síromig, esküszöm mindenre a' mi szent lehet előttem. Sűgő hangon, de égő szíve' érzésével ejté Károly ezen szavait, mellyek közt a' nélkül, hogy tánczokat elkezdtek volna, az oldalszobába értek, 's egy ablakban, a' hol a' nép tolongása enyhültebb vala megállapodtak.

A' boldogulttak' érzése szállott a' szerelmes lyánka' szívébe Károly' ezen szavaira. Ím viszszyaneré azt a' kedvest, mellyet örökre elveszettnek tart vala. Forró kézszeritása 's orczáin leperregő könnyei, mellyeket most már nem titkolhata 's titkolni sem kívána, tolmácsolták előtte zajos érzéseit.

Ó édes Károlyom! szólla végre meggyőzöttetve ezektől, ha tudná mind azt a' mit érte szenvedtem, mióta szívét elveszettnek tartottam, talán megnevetné gyengeségemet, 's nem hinné hogy úgy szerettetik.

A' lyánka' kezét szívéhez szorítva némán felelt az Ifjú.

Kölcsönös forró érzeseik' ömledezései 's kölcsönös kinyilatkoztatások készítették - el a' békét ezen két szép lélek között a' bál' szilaj zsibongásában. Mind-egyik magát árulgatá hibásnak, szívesen megengede másikának, sőt mentegezni törekede; 's e' nemes vetélkedés szorosabban forrasztá szíveiket egyyüvé, mint valaha valának egybeforradva.

A' ki szeretett, de soha szerelmé' tiszta egét semmi felhőcske nem zavarta, a' kinek, soha sem koczódván kedvesével össze, békére sem vala szüksége; izelitetlen maradt az előtt a' legédesebb, a' leg-

bájolóbb öröm' érzése, melyet a' szerelem kedves békéi által oztogat-!

Örök hűséget esküve vált-meg a' mi párunk egymástól, 's Károly változhatatlanul feltevé magában azt, hogy Klarcsi-ját el nem hagyja többé szakíttatni szívéből, ha minden öröksége idegen kezekre fogna is menni.

Sokára ereszté-el a' barátságos házigazda a' maga vendégeit, sokára indúla Csörgey is mennyet vive szívében haza; a' hol azonnal egyenes nyílttszívűséggel adá öreg Öbester Battyának elébe mind Nínával való szakadását, mind Klárcsi eránt tett elhatározását.

Hm, édes Öcsém, mondá ez, én magam is bolondságnak tartom, hogy Atyád' különös kedvtelése életed' legszebb örömetől megfoszszon: de ő kereső volt, 's valamint neked jussod van az ő különösségére figyelmezni vagy sem, úgy néki is jussa volt keresetét annak hagyni, a' ki nek akarta. A' végakaratok szentek, magad mondád Margit Húgomnak. Jól megfontold a' dolgot; egy ifjú szerelmes hágmázában hamar ejt olyat, melyet idővel könnyek' záporával sem bír lemosni. Egyébbaránt a' múltt heteken tele - ki az Atyád' halálának harmadik esztendeje, a' Codicillus most is felbontatlan áll szek-

rényemben; lássuk mit tart ez. Hivassd el Terenyeit hólnap a' felbontásra.

Nem csak Károly, hanem a' szegény Margit is szorongató kétségek között várták ezen irovány' elhatározását. Ő eleinte Visnyaira tevé a' célzt, úgymint a' ki nek érettebb komolyságát igen jól szenvedheté; de Visnyai épen olly gondosan kerülgette - ki ostromait, mint a' fizetni nem tudó vagy akaró adós kölcsönözője' látogatásait szokta. Majd másfelé is szorgalmasan vetegette hálóját, mellynek hajdan, míg kecasei virágzásban voltak elégé hív szolgálatját tapasztalá, de vagy a' szívek vigyázóbbak lettek azólta, vagy a' rongyollott háló nem tett már igazi szolgálatot, meszsze kikerülte minden annak fonalaít, nem gondolván a' testáltt tízezer forint édesgető maszlagával. Vólt ollyan is, a' ki azt tanácslá Margitunknak, hogy lotteriáztassa vagy tétesse - ki magát ujságba, a' leg újjabb módi szerint. Sőt egy örökös juristitiumban élő korhely Syndicus arra is ajánlotta magát, hogy a' legatum' feléért vele jegybe fogna lépni, mellyel hogy elég tevődne a' Testamentom' akarátjának, nem vólna nehéz a' törvény' útján bebizonyítani: sponsalia enim sapientum matrimonium, a' mint állítá. De dicseretére légyen mondva Kisaszszonyunk-

nak, mind szemérmességére mind neme-
sebb eszmélése küszködén lelkében ezen ala-
cson módokkal, azokat egyátallában meg-
vetette. Látván tehát maga előtt a' győzhe-
tetlen akadályokat, nagylelkűséggel el-
határozá magát arra, hogy leánypártá-
ban maradjon. — De a' tíz ezer forint?
Hja, fájt a' szíve, az tagadhatatlan utá-
na, 's mind Isten mind ember látta, hogy
szívesen kívánta megérdemleni, de az ércz
akaratú sors másként rendelvén azt, neki
sem maradt egyéb reménye — a' Codicil-
lusnál.

Ez más nap' hasonló pompával bon-
tatott - fel mint az Anya - testamentom,
kivévén a' Margit' égő gyertyáit. Szoron-
gató várakozás ült mindegyiknek orcza-
vonásain, 's Terenyei fenn szóval ekképen
olvasá:

„Ezen Codicillusom' felbontásakor
reményem Károly fiam még házassulatlan
léssen, ha csak el nem tökéltette magá-
ban azt, hogy atyai örökségét idegen ke-
zeken lássa; vagy az én egész életem ta-
pasztalása csalatás volt. Tudom kárhoz-
tatta atyai keménységemet, 's a' világ,
a' melly örömet kárhoztat, különözése-
met: pedig mindenkor tiszteletre és ügye-
lésre méltó marad egy porig leégett Gaz-
da' szájában az a' tanács és intés: hogy
a' tüzre vígyázni kell!

Hiúság az Aszszonyi Nem' egyik' fő
tulajdonsága valamerre a' nap fel és le-
jár, de a' férjfi Nemé is az, egyik po-
lustól a' másikig; csak kiütése' módja és
jelenségei különböznek. Mit tanít hát
ezen mételey' köz vólta? *Kölcsönös türe-
delmet.*

„Erre kívántam én vezérelni Károly
egyetlen egy fiamat testamentomom által.
Nem akartam azt, hogy mai Ifjaink' szokása
szerint, az elyziumban kőszáló tündér ki-
vánságokkal és reményekkel ugorjon a'
házassági életbe; 's angyalit képzelvén Jö-
vendőbelijében, megcsalattatását sirassa,
vagy a' kétségbeeséssel küszködjön, mi-
dön csak egy halandót 's azt is sokszor
igen erőtlent nyere a' Sors' kezéből. Az
vala szándékom, hogy bölcsen tanulja
tisztelni az Aszszonyi Nemet minden hi-
bái mellett is, úgymint, a' melly nyájas ke-
zekkel egyengeti éltünk' darabos ösvé-
nyeit; nem pedig vakon imádja azt még
hibáiban is, vagy ezekért megvetve vessé
reája kárhoztató cserepjét. O ha ezt a'
türeelmet forró ifjúságom' hevében es-
mertem vólna, nem lett vólna házassági
életem folytatott gyötrellem!

„Reményem be is vezettem Károlyo-
mat ezen esméretbe, 's im Codicillusom
által felszabadítom ötöt, hogy vehesse
azon lyánkát magának feleségül, a' kit

szíve óhajt 's vegye atyai áldásomat hozzája. Esmerni fogja már most hibáit, vagy leg alább előre fogja tudni, hogy bir azokkal, 's ha imádni nem fogja is, tudom igazságtalan sem lesz eránta soha. Ó melly sok mai szerencsétlen házasságnak oka a *türelmetlenség*!

Egy mázsa esék-le a' szegény Károly' szívéről, örömkönnny csilloga szemében, 's hevesen borúla hol Battyá' hol barátja ölébe.

„Margit húgomat is kétség kívül a' tisztes pártában fogja találni Codicillusom. Az ő fölöle szóló cikkelyt azért iktattam testamentomomba, hogy mind más lyánkáknak, mind neki magának — a' ki valaha tudtomra mint szép lyánka a' környék' dísze vala, de ifjúsága' legszebb korát elbegyeshedvén, 's az ifjakkal mint bábjaival játszadozván, most hajlott idejében gyötrődött a' férjhezmenetel' vágyával — tanúságot adjak az eránt: hogy *csak addig lehet fogni a' madarat, míg a' nap nagyon reá nem sűt a' lépre!* Most már ezentúl reményilem enyhülttebek lesznek szerelmes kínjai, mellyek eddig mindenek előtt nevetségessé tették szegényt 's ezen reménységemben minden feltétel nélkül hagyom néki holtig a' tízezer forintokat, mellyek azontúl a' testa-

mentomonban megnevezett Intézetek számára menjenek.

Egy vidám mosolygás örömglóriát vont a' megújultt Kisasszony' képe körül.

Hál' Istennek! szólla az Öbester, megkönnyebbülvén lélekzete, csak hogy így ütött-ki a' dolog! Az Isten adjon csendes nyugodalmat a' szegény Öcsémnek, különösségeiben is kitetszik jószívűsége.

Most már szállhat a' szakáccsal a' lakadalmi vendégség felől édes Nénikém, mondá Károly, mert hólnapután ha Isten segít, Klárcsimat haza hozom.

Ó úgy mindjárt utána látok, mondá Margit, örvendezve kapván külszaihoz, 's olly gyorsasággal tipege, mintha maga lett volna a' Menyasszony.

Károly pedig lóra szöke, 's a' szerelem' hevével nyargala Azarba. Örömsikoltással repült karjai közzé kedves Klárcsija, 's tüzes csókjaik sokáig fojtva tartották szavaikat. Enyém, enyém vagy végre, mondá Károly, forróbban szorítván mellyéhez lyánkáját. Tudod é, hogy hólnapután haza akarlak vinni, édes Klárcsim?

Kellemes szeméremmel rejté-el képét a' lyánka az ifjú' kebelébe. Nagyon is sietsz édes Károlyom, szólla olly ellenzéssel, melly rendszerint elrejtett unszo-

lás szokott lenni. Menj szólj a' szüléim-mel!

Ezek örömmel szoríták mint Vót magokhoz a' derék Ifjat, de eleinte mindenféle kifogásokat tettek az öszvekelés' kurtá határnapja ellen, 's a' többek között Klárcsi' készületlenségével mentegették magokat; de a' heves ifjú bájoló ékesszólással tudta meggyőzni ezeket. Reáállottak végre 's szinte a' szerelem' szárnyain repült Csörgey engedelem-levéért De-regnyőbe. Nyájas idvezléssel nyújtá azt kezébe a' Vice-Ispány.

Öszvekele e' szép pár, 's félesztendőre Visnyai is a' derék Miglészynével. Klárcsi egy olly Aszszony leve, a' millyet csak jutalomúl nyújthat az Ég az érdemnek. Szobájában álla lepel alatt az Azari Vénus' képe 's ollykor ollykor fészkelődő hiúságát, egy reája vetett pillantat gyakran visszanyomta. Bóldog egy pár most is 's úgy él mint a' hal a' vízben!

V e r s e k.

A' Hazához.

Most — midőn Hazám' bús egének
Biztatva nyílik szép hajnala,
Oszol a' sűrű köd, melly hegyének
Szent bércein mélyen fekszik vala;
A' komor éj' setéte szétterül,
Rózsás szürkület váltja - fel azt,
A' vak homály nyájas fényre derül,
'S minden keblet édes remény dagaszt:
Szün a' fülsértő rekedt ének
A' baglyaké és denevéreké,
'S fülmile zeng a' szebb nap' költének —
Most — én magam vesztegeljek é?
'S kit kit izzasztván a' köz édes teher,
Ne döngessem Diogénnel hordómat?
Nem Hazám, vétkeš ki most hever
'S tehetvén nem tesz! bírja átkomat!
Ím, csak derülni lássam komor borúd,
— Magamnak nem szükség fénylenem —
Lássam vígan zöldelni koszorúd,
Vedd eröm, vedd éltem', vedd mindenem!

Hermíne Herczeg - Aszszony

Ő Cs.K.Herczegsége Fel. Nádor-Ispányunk'

Hitvese' halálára 16. Sept. 1817.

Mély bánat borúla a' Magyar Hazára,
És kába rémülés a' magyar szívekre,
Mint véletlen villám' közel csattantára
Száll néma rezzenés a' halvány képekre.

Egek! hát nem érhet Hazám' ege alatt
Vártt édes örökre immár semmi remény?
Ím kétszer bimbója fakadásig haladt,
Ím kétszer dúlá-el azt a' Sors, a' kemény.

Oda Hermíne a' szebb sorsra érdemes!
Gyász sirhalom alatt senyvedez teteme,
Könnyez e' nagy csillag hűnytán minden
nemes,

Könnyez a' hadakra edzett Magyar' szeme.

Hát te Férje József, te Atya, de — Özvegy,
Kinek élte Mátyás' büszke palotái
Közt most lassú és olly bús haladással megy
Mint egy sullyos beteg éjeli órái,

Mit érzesz? ah képzem mint csüggnelk
szemeid

Merőn a' mindened zárva tartó bálton,
Képzem, mint ögyelgnek bús tekinteteid
A' szép természetén — a' néked kihóltton.

Ó látom mint vagy kész rangod felcserélni
A' napszámossal, kit hív Nője ktarolgat,
Mint vála élted bús vágyássá nem élni,
Vallás's ész' tanácsa megvetve mint halgat.

Nagy Férjfiú! kemény ah de egyenetlen
Harczot küszdesz a' sok törű szerencsével,
Kétszer hagyja győzést remélned, — 's hi-
tetlen

Szívvel taszíta - le kétszer vas kezével.

Mélyen dúló bánat mint egy munkás féreg
Hervasztja most pusztá élted a' sir felé,
Epedés hív Nődhöz, mint egy lassú méreg
Halkkal szüllyesztgeti illy korán azt belé.

De meg álj Herczeg! te sokszoros Atya vagy,
István, Hermine 's a' Haza mind magzatod!
Ó küszdj de győzz, mert ím hármas árvá-
kat hagy

Ested, hogyha sírba dönt újlott bánatod!

Ó mert ha elvesztne téged is a' Haza,
Téged, kit úgy néz mint tündöklő csillagát,
Kit foghatna minden, ki benne származa,
Inkább sirathatni, téged é vagy magát?!

Hányatás.

Hányatik a' zúdultt tengeren egy Gálya,
Hányja ide 's tova a' habok' dagálya;

Ó szőlj te jártas Ősz, ki a' kormányt
tartod:

Elsüllyed é? vagy kiküszdvén veszélyéből,
Végre Védistene' hegyes ügyeltéből

Eléri a' veszélyt eltiltó révpártot?

En ah én vagyoke' hányattatott Gálya,
Engem hány balsorsom' bús habja' dagálya;

Ó add tudnom te ki; fent a' kormányt tar-
tod:

Ha alásüllyeszt é a' Sors' fergetege?

Vagy tán kiderülvén éltem' borúltt ege,
Egykor elérem majd a' békés révpártot?

Köznépi - Dal.

Jaj rózsám be szeretlek, ki sem mond-
hatom!

Sem éjelem sem nappalom, nem is al-
hatom;

A' szerelem dárdája

Szívemet általjárja;

Nincs nyugodalmam!

Másoknál a' szerelem kurta részegség,
Nincs abban állandóság, nincs semmi
hívség:

De bennem a' szerelem

Egygyütt nőtt és él velem,

'S egygyütt hal is el!

Lepkeként fog repkedni kellemed körül
Az imádó, ki mindegygyik károdnak örül:
Mindegygyik ajánl szívet,
De egy sem ad olly hívet,
Mint e' láng kebel!

Ah még is hév szerelmed meghűle hozzá,
Melly éltem' hervadását korán okozá;
Meglásd, mint a' fájárúl
Leszakadt rózsza elhűl,
Elhalok én is!

De nem vádolok senkit, 's ámbár zokogok,
Mind veled, mind a' Sorssal békekart fo-
gok;
Mert egykor boldog voltam,
Mikor néked hódoltam,
'S te is szerettél!

A' kettős szerelem.

így szólla nékem egykor
 Az ősz Apám: „fiú te
 „ Méreg tenéked a' bor!
 „ Az Égiek' Tanácsa'
 „ Bölcs végezése az: hogy
 „ Ifjú szeressen; a' vén
 „ Borral vidítsa szívét.
 „ Lyányt 's bort szeretni egygyütt
 „ Nem illik és nem is jó.
 „ Olly rút a' vén szerelmes
 „ Mint csúf a' gyermek ittas.”
 De jó Apám papolhatsz!

Hallottam én nem egyszer,
Hogy a' pohos boristen
Ha Istenek mulatnak,
Gyakran reá köszönti
Szép Cypriára kelyhét;
Emez pedig titokban,
Hogy Mómus azt ne lássa
— Sok aszszonyunk tesz így ma! —
Nyúl-bé a' pinczetokba:
Sem addig a' kehely Zevsz'

Száját nem éri, míg azt
 A' szép pohárnok Hébe'
 Kis rózsajka néki
 Nem teszi ízesebbé.
 Hát jó Apám papolhatsz!
 Ám tarts te a' mi tetszik;
 Én azt hiszem 's kiáltom:
 Nincs édesebb dolog mint
 Kancsó megett szeretni!

A' C s e r e.

A' csintalan leányok
 Szünetlenül perelnek
 Rám, hogy nekem, kinek még
 Az ajka 's álla táján
 Csak most mohodzik a' szőr,
 Szerelmet énekelni
 Nem kéne, 's azt se tudni
 Mi fán terem ez érzés.
 Ki tudná lányainknak
 Kedvekbe járni mindég?
 Az ő eszek forog mint
 Szent György Havában a' nap!
 Az ősz Anákreonnak
 Hattyú haját nevették,
 'S most én belém akadnak,
 Hogy nem vagyok korosabb.
 Kár volt Anákreonnak
 Nem én időmben élni;
 Kár volt, hogy én az ő szép
 Horába nem születtem;
 Mint illenénk cserélve
 Gúnyolható de még is
 Szerette Szépjeinkhez!

A' Csók.

Hökényszemű leánykám,
Éltem csak a' kiért szép,
Fejtsd-meg e' kis mesémet:

Van a' világon egy kis
Portéka, van de nincs is;
Csak hang de még is édes,
Melly éltet a' mihelyt nyer
Önn lételébe fullad,
'S a' semmiségbe reppen:
De édes érzeményi
Gyakran a' sirig élnek.
Két lángra gyúltt ajaknak
Lágy öszszekoczczanása,
'S kis szikra tőlök ejtve
Ad létet e' kis hangnak.
De a' kis Amor ezt úgy
Részíti fent az égben,
Hogy sok parányi hangot
Nectár' levébe fullaszt,
'S rá mézet és czukort hint,
Hogy édes, édes légyen!
Mert im az Amor' áldott
Országá' nyelve ám ő.

Nem is beszéll ezer szó
Nyilvánban e' kis hangnál,
Nem szollhat édesebben
Apoll' arany kobozza!

Találod é mesémet
Hökényszemű leánykám,
Éltem csak a' kiért szép?
Akár találd akár sem,
Egy csókot adj, 's azonnal
Megfejtve lesz mesécském:
Hadd lám hibáztak é 's hol
Festő ecsetvonásim?

A r i a.

Ne sírj lyánka, hogy a' Végzés elválaszt
minket,

Ó ne sírj, hogy öszvezúzza rokon ér-
seinket;

Ha beféd a' sír' göröngye
Nem foly többé a' bú könnye,
Közös búnk' könnye!

Ó ne sírj hát, hogy a' Végzés elválaszt
minket;

Rövid az élet, nem soká sírjuk bús köny-
nyeinket.

Lám tél dül a' tavasz' kellemes napjaira,
De majd vidám tavasz nyílik a' tél mord
zúzzaira:

Ó lyánka ezek tükörök,
Hogy nem lesz bánatunk örök,
Nem lesz az örök!

Bizz hát, mert nem soká üldözhet a' Sors'
kénye

Majd feloldoz egykor a' Sír — a' szenvedő
reménye!

Ah nékem is reményem ő 's egyedül való
Életem' ön terhei között csak ő a' vigasztaló;

Nékem már úgy is az élet
Annyit nem adhat mint elvett,
Mert téged elvett!

Sohajtsuk hát lyánkám hozzá óhajításinkat,
Megszányja ő bár nem érez, sok titkos
bánatinkat.

Nem lehet e' szűk élet-köz még véghatára
A' hív szerelemnek; áltront a' sír éjén
súgára!

A' halál gátot nem tehet
Néki, 's semmivé nem lehet
Érzem nem lehet!

Szűnj-meg tehát kedves lyánka, hadd
el a' sirást,

Túl a' síron — túl a' síron egykor meglát-
juk egymást!

Méltóságos Kamánházy László
Váci Püspök Úr' halálára.

Elnyelé a' setét sírbólt
A' mi benned halandó vólt,
'S im mint Fő Pap meghalál;
Elnyelé minden fényedet,
De nem azon érdemedet:
Hogy emberbarát valál!

Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit —

Ovid. Trist.

Mit érsz vele, ha magadat, 's sok ácsorgó
cselédedet

Csillogó arany borítja,
Ha sem szerető sem barát forrón remete
szívedet

Magáéhez nem szorítja?
Mit érsz, ha kivánságid' az ég mindenben
megelőzi,

És tele-tölti kebeled:
Ha senki részvételével örömidet nem ket-
tőzi

'S meg nem osztja őket veled?
Oda vagy te, csak a' balsors a' rózsákat
tépdesse - le

Orczádról és életedről,
Ha nincsen biztos sajátod, kinek gondos
részvétele

Búdat lelopja szívedről!
Magad vagy és forró szíved' érzési túl a'
tengeren,

Túl hegyeken és völgyeken,
Túl a' kékes láthatáron, felyül a' magas
aetheren

Felyül az égi testeken,

Túl mindenem a' mi van bús epekedéssel
 repkednek;
 Szokszor csalnak és csalatnak,
 De im tárgyra nem találak, nem nyugal-
 mára lelkednek,
 'S örök vágyra kárhoztatnak!
 Ámbár körülzsibongjon a' nagyvilágnak
 számos fia

Vig és népes báljaiban,
 Magad léssz milliók közt, mint egygyes
 Vándor Libia'

Homoklepte pusztáiban!
 Ám háj pólczról pólczra 's ússz az öröm-
 ben és szerencsében,
 Neved félje a' félvilág;
 Szívén vagdal ám lépcsőket, 's törpe ma-
 rad a' lelkében
 Sok Nagy, míg magasra felhág!
 Ám gyűjcs kincset 's neveld vele irigyeid
 's gondjaidat,

Bú fészkel a' bíborba is!
 Udvaroknál ám csudáltasd fényedet 's ha-
 talmaidat,

Ó a' nagy Úr nagy szolga is!
 Én nem vágyok a' sorsodra, 's viskómból
 szegénységemmel

Szánva nézlek: ha igaz az,
 Hogy a' kít vagy irigyelni, vagy rettegés
 közt félni kell,

Soha sem szerettetik Az.

Csak

Csak az élhet bódogul a' ki a' zajtól el
 van rejtve!

Én ál pompáid megvetem;
 Csak barátság 's szerelem közt a' világtól
 elfelejtve

Folyhasson - le az életem!

Friss Bokréta.

G

P a n a s z.

Mért ver illy búsán ez a' szív?
Mért fakadoznak e' könnyek?
Néktek elhúnytt örömeim,
Néktek ah ömlik özönnyek!

Tűnnek az öröm' napjai,
'S bús ködbe borúl életünk,
Sírunk sohajtunk utánok
De semmit vissza nem nyerhetünk.

Bús szívem mĩt esengsz érttek
Mint a' gyermek bábja után sír?
Nincs kegyelem az ércz sorsnál,
Nincs több öröm 's remény, csak —
a' sír!

Egykor én is bõldog voltam
'S vidám mint az öröm maga,
De alig tűne - fel hajnalom,
Már lesüllyede szép csillaga.

Most a' bánat velem fekszik
S' dűlja sok álmatlan éjjelem,
Az alkonyat könnyekben hágy - el
'S könnyekben talál bús reggelem.

Meddig kínszaszsz bal Végezés?
Szüntesd bús szívem szenvedésit;
Vagy ha csak kínokra születtem,
Állítsd - el — 's áldalak — verésit!

A' S o r s h o z.

Egygyenként enyésznek éltem' örömei,
 Egygyenként szaggatja őket a' Végezés;
 Újúlgnak velek szívemnek sebei,
 'S meg meg annyi halál e' gyakor vérezés!
 Ó Sors! alányomott immár üldözésed,
 Béfiztettem néked minden örömemet;
 Ne halogasd tovább irgalom — döfésed,
 'S engedd végörömmül — ne késni végemet!

Á r i a.

A' hajdani bődög ifjúi korhoz.

Ti éltem' hajnala' hajdani napjai
 Merre ragadtak az idő' gyors szárnyai?
 Hová lettél te szép kor, mellyben minden ér
 Csak örömet pezseg, csak örömet ad 's
 kér?
 Mellyben ha a' Való csalt is, a' szerelem
 Égi bődögságot álmodtatott velem?
 Oda vagy te oda, tőlem a' mostoha
 Végzés elragadott, 's vissza sem ad
 soha!
 Magánosan állok mióta elhagyl
 Mint egy levelkét hullatta virágszál;
 Fut tőlem az öröm, fut a' szerelem is,
 Nem vidít nappalom 's búsit éjelem is:
 Bennem a' Múlt felé von minden érezés,
 'S minden örömem — a' vissza-émlé-
 kezés!
 Életem' tallóján, a' míg még tehetem,
 Már csak az elhagyott kalászt szedege-
 tem.

De ámbár az öröm mind szárnyra nem kele
Tölem még, már szívem élni sem tud
vele:

Mint a' pók, melly mérget szív minden
virágból,

Bús szívem is bűt szív minden vígasság-
ból.

Lyánkám, te a' kinek, míg éltem ked-
veltem,

Annak legédesebb szakaszát szentel-
tem,

Mig szívem a' bánat' örömkelyhét iszsza,
Egy szánó könnycseppel igézz abba visz-
sza!

A' F o g a d á s.

Elborítá már a' mord tél zúzzal a' kert-
ben a' földet;

Hol a' kihóltt táblák' szélén meglátván a'
télizöldet:

Nézd Suscsim ez nem változik, így szól-
lék, a' víg kikelet,

A' melly köntöst adott reá, abban innepli
a' telet!

Ah! így sohajt erre Suscsi, hív képe ő sze-
relmünknek,

Melly csak véglehelletével enyészik - el éle-
tünknek;

Én legalább fogadom hogy értted égő sze-
rettem

Élni fog, míg azt magammal a' sírba el nem
temetem!

Ellágyúlva szorítottam elkor mellyemhez
lyányomat,

'S koronákkal nem cseréltem volna fel ből-
dagságomat!

Azomban a' víg kikelet lemosolygott r'ánk
az égről,

S' mosolygásával elüzte a' bús telet a' tér-
ségről;

S' ámbár első - szülöttével kikiresel azt fel-
 czifráztá,
 De az erdőt zöld lombokkal újra még fel
 nem ruházta,
 A' midőn már az én Suscsim a' barna Feri-
 hez hajolt;
 Ekkor vettem én is észre, hogy jó Sus-
 csim is — Aszsony volt?

A' Választotthoz.

Láttalak! — 's megszűntek hánykódásim,
 Jövendőm rózsalángba borúlt,
 Tárgyat kaptak kétes óhajtásim
 'S keblem egy édes érzésre gyúlt!

Még nem vagy enyím — 's tán érzésedért
 Más bódog von majd irigységre;
 Méltóbb fog küszdeni kellemédért,
 'S néki esküsz örök hívségre!

Így másnak nyilhatnak kellemeid
 'S ah én tán soha sem bírhatlak!
 Máson csüggnék majd édes szemeid,
 'S én — én elfelejtve siratlak!

De még is — melly édes ez érzemény,
 Melly keblemben most éled, gyúl, ég!
 Ismét mosolyg felém a' szép remény,
 Melly tőlem már elfordúla rég':

Keblem vágy, óhajt, 's bár nem szomorú,
 Alágörngnek szemem' cseppjei;
 Édesek mint öröm, fojtók mint bú —
 A' feléd - epedés' könnyei.

Ím ezeket néked ejtegetem
 Te rég' óhajtott, 's most feltaláltt;
 Mosolygva léptél sorsom 's életem
 Közze, 's erre szent nyugalom szállt.

Ah de tán csak álmokképek ezek,
 'S majd kinzóbb Valóra ébredek:
 Eleresztnék majd a' tündérkezek,
 'S én csalatott duplán szenvedek!

A' hőldogtalan csak félve remél,
 Nem hiszen békélő sorsának;
 Minden új örömben új lestől fél,
 'S elmés kinzója önn - magának,

Ó ha csak álmok szép reményeim,
 'S őket soha el nem érhetem;
 Ó ne költsenek fel irigyeim,
 'S ez álmon tűnjön el életem!

E s d e k l é s .

Esengve csüggenek bús pillantataim,
 Életet vagy halált keresve szemedbe,
 Rajtad Lyánka! végezd egygyikkel kínaim,
 Vagy köszikla szorúlt szív helyett mel-
 lyedbe!

Roskadok iszonyú kínom' súlya alatt,
 Sorvadok mint virág forró nyár' hevében;
 Ím egymást váltva nap, hónap, év elha-
 ladt,
 'S nem nyerek enyhülést lellem' gyötrel-
 mében!

Mint csüggedt hajósnak lelket önt keblébe
 Az őrtorony messze pislogó kis fénye;
 Így élednék, szemed' lágy tekintetébe
 Ha csillogna viszontérséded' reménye.

Ah de hozzám sorsom, hozzám szíved ke-
mény!

Kínzó búkká váltak élted örömei,
Csüggesztő kétséggé bennem minden re-
mény!

'S im én dültt egemnek kihóltt üszögjei
Közt némán vánczorgok kinyíltt sírom
felé —

Jer enyhültt Végzésem, jer — ah taszíts
belé!

Hattyúi énekem.

Ha előttem a' végkárpit levonatik,
'S létem a' Semmiség' tág kebelébe dül;
Ó lesz é lesz é, ha szemem befogatik,
'S a' már kiszenvedt szív' erén a' vér elhül:
A' ki enyésztemnek egy könnyet áldozzon,
Kinek rokon szíve hujomat érezze,
A' gyász köntös alatt gyász szívet hor-
dozzon,

'S elhunyasomban önn' balsorsát kön-
nyezze?

Ó te mindenható Erő csak egy sugárt
Lövelj a' Jövendő' kétes homályára,
'S add tudnom, ha lelkem majd letörvén
e' zárt,

Egy jobb Haza felé reppen - ki útjára:
Az elhagyottak közt lesz é ki enyhülést
Óhajt majd kínjának, de sehol sem talál,
Nem nyújthatván néki egyéb könnyeb-
bülést,

Csak a' reményeit bennem eldültt halál?

Lesz é a' ki végső küzdésim' tanúja
 Léven; ágyam felett könnyes szemekkel
 ül,
 'S kit reám borúlni késztet sullyos bújá?
 Vagy csak úgy halok - meg mint éltem —
 egyedül?

Hová folytok könnyek, szemem' bús
 gyöngyei?
 Bú ültte orczámon mért vontok árkokat;
 Örömet nem esmértt éltem' gyötrelmei
 Még sem szárazszták - ki örök forrástokat?
 Vagy tán éltem' sokszor csalatott remé-
 nye
 Olly gyakran késztetett hullani titeket,
 Hogy a' semmisedés' képzeltt tüneménye
 'S gőz váza is kéri a' szokott könnyeket?
 Szünjete! — sirhalmam felett, ha nem
 leszek
 Hijában dörögnek az ég menykövei,
 Hijában süvöltnek Északi szélveszek!
 'S azt meglágyíthatnák halandók' kön-
 nyei?

De elenyészni, mint a' rózsza elvirít,
 Mellyet nem vett észre senki virítani;
 'S e' nagy alkotmányban olly könek len-
 ni itt,
 Mellyet úgy lehessen félremozdítani,

Hogy egy czément - morzsa sem essen
 utána
 Gyász sors, — enyhítné a' sir' borzasz-
 tásait,
 Ha arra rögöket baráti kéz hánna
 'S egy elhagyott Kedves áztatná hantjait.

Van egy titkos vágyás, 's ez érzem
 nem mese,
 Vágyás a' szívben: a' síron túl is élni —
 A' halhatatlanság' egygyik fő keze —
 'S ezt nékem nem szabad, nem lehet re-
 mélni!
 Az tiltja a' Heróست, hogy nevét reszkesse
 A' Világ a' síron túl is, ettől félni;
 A' Derék jót téssen, hogy megemle-
 gesse
 A' maradék, midőn róla fog ítélni:
 Ó van hát egy vágyás, egy nemes titkos
 toll,
 Vágyás a' szívben: a' síron túl is élni
 Emlegettetni a' késő maradéktól;
 Ah de énnékem ezt nem szabad remélni!

Nem is vágyok erre! — életem ösvé-
 nye
 Rózsák közt nem csavarg 's szűkülni ok-
 tatgat;
 A' szerencsétlennék szegény a' reménye,
 'S a' koldus vágya csak bő al'mizsnáig
 hat.

Ne csalfa a' vándort sírhalmam' felibe
Délczeg márvány! csak hogy egygyűgü
vedremre
Borúlva fürödjön könnyek' özönibe
Lyánkám; 's baráti könny hulljon tete-
memre!

A' Megelégedéshez.

Idvezz légy csendes viskóm alatt te egék!
leánya jámbor Megelégedés! A' Nagyok!
pompás unalmai 's a' fősvény Dúzs' álmat-
lan éjelei elől keressz é nállam mene-
dék helyet? vagy éltem' enyésző tavasza'
zivatarjaiért kívánsz pótolékot nyújtani
nékem? Idvezz légy csendes viskóm alatt
te mennyei! terjeszd ki felette békés
szőnyegedet.

Melly varázs erő jelentgeti közellé-
tedet! Fénytelen de maga csendében nagy
hatalmad alatt nyugszanak az éretlen ifjúi
kor' zajos indulatai, csillapodnak a' nyug-
hatatlan nagyravágyás' s hirszomja' Or-
kánjai, s im a' forradozott vér enyhültt
ereimben szelid egyformasággal hempelyg.

Friss Bokréta.

H

Megszűnt hánykódni a' duzzadozó tenger
hármass szigonyod' ileltére, 's életemet,
mellyet eddig elzajgottam, élni kezdem.
Érzem, érzem te jóltévő Istenség, hogy
kis viskóm templomoddá választá malasz-
tod; 's én mint áldozó Papod háladás'
könnyeivel járulok óltarod' szent zsámolyá-
hoz!

Az én házam, egy domb' oldalában,
együgyű szegénységben áll nevendék fák'
árnyékában. Nem nyugszik Tatai már-
ványon ormózatja, sem falait gazdag fes-
tésű vásznak nem bélelik; de béke lakja
azokat 's nyájasan fogadják csendes öleik-
be biztos gazdájokat, a' ki nem vágy Kis
Marton 's Gödöllő' délczeg sikátori között
kongani, 's őket fel nem cserélné Buda'
fényes tornyaival. Azt véli ő, hogy ott
van a' ház' Űra otthon, a' hol véle és egy
két jó barátjával megtelik a' szűk szoba:
a' goth ablakú magas menyezetek alatt pe-
dig csak vendég a' tulajdonos.

Keskeny udvarom kis kertemre nyílik.
Nem jár itt Párisi vagy Amstelodámi ho-
nó kertész a' gyilkos ollóval jámbor ne-
vendékim között; sem üveg fogházakban
a' Világ' déli magzatjait nem sanyargatja.
A' szabad természet, mellyet nálam a' me-

sterség soha fel nem áldoz buja kényének,
szabadon uralkodik itt, 's a' gazda gon-
dos ápolása alatt honi termést nyújt an-
nak asztalára. Számos óráit töltöm itt
napjaimnak; 's ha valamely gyenge ború-
lat fenyegeti is néha azoknak tiszta egét,
ide futok lerázni gondjaimat, 's itten az
életet és vídám kedvet lehellő Etéziák elől
oszol minden bú minden gond' gözfellege.

Téged ne említslek é kertem' fénye,
kedves lugosom, te néma barátja éltem'
kis gondjainak, biztos fejtegetője ho-
mályos óhajtasaimnak! Nyájas barátsággal
védnek engem gallyaid a' nap' tikkasztó
súgaraitól; 's árnyékodban lel engem gyak-
ran a' hajnal' szürkületje, árnyékodban
az est' alkonyatja, magánosan édes ál-
maimmal. Itt szívom lelkembe a' holt-
taknak írásaikba szorított lelkeiket; vagy a'
rokon érzésű Költők' álmaik közzé fono-
gatom saját álmaim — álmaik' közzé ti
kalauz csillagok a' komor borúlatú egen:
Kazinczy, Kisfaludi, Virág, Kiss, Szeme-
re, Horváth, Vitkovics, Dayka, 's te ked-
veltem Berzsenyi! Van kivületek még egy
kettő; de ah még is melly kevés ennyi sú-
gár ált' törni az örök éjen, mellyet Nem-
zetem' szent hegyén sok évű lombok 's
éjeli szárnyasok védnek!

Keskeny pajtámat, keskeny kalászdó földjeim 's rétjeim prémezik. Szűkebbek ezek mint sem gazdaggá tehetnének, 's nem nyújtnak kamatra kincseket; de bőveket arra, hogy a' kormos szegénységtől megmentsenek, 's bódogaid közzé vegyítsenek te arany Középszer, testvér a' Megelégedéssel! A' te szelid ösvényeden nem ácsorganak ólálkodva azon néhány vidám perczenetek 's legfellyebb órák után, melyeket a' halandó a' Sors' kezéből rendszerint szűken nyér, a' kancsal irigység, az ásitózó unalom 's az álomlopó nagyra-vágyás! Pályádat égi fény follya-el, melly Választottidat szeliden, mint a' hől fénye a' tiszta éjél vandorlót, vezérli a' Megelégedés' Szentek' Szentjébe!

Ó százszor bódog a' lijavaitokat ize-li arany Középszer, édes Megelégedés! Önn kebelében buzog annak a' bódogság' forrása, 's nem fut fénytvesztett szemekkel a' tarka buborék után; sem későn nyíltt szemei megcsalattatásokat a' bódogság' kora' elrepültével nem siratják. Marká-ba szorítva tartja az a' suhanni szokott szerencse' üstökét; a' nagy világból különvilágává szakítja magának házanépét, fajtáját, 's egy két sziveiket ajkaikon hordozó barátjait — 's boldogságának már

csak az a' hía lehet, hogy az véle egygyütt eltűnhet a' sir' éjélébe!

Fogadjatok, ah fogadjatok engemet is eléggé hányatottat szüntető kebletek-be ti égiek! Nem kívánok én irigyeltetni csak ne irigyeljek magam; nem vágyok dúzs lenni csak ne koldúljak; nem fényleni csak ne tapostassam!

De minek kérem azt, a' mit már elértem? Nem érzem é bal óldalomban a' szerencsés változást? Nem fűszerezi é az édes barátság együgyű asztalomat? 's az abrosz lerántával bánom é hogy több ételhez nem ültem, 's hogy csak magam művelte bor enyhítette szomjamat? Ködözi é kedvem' derültt napját a' hír' 's fény' hiú szomja? Szemem' pilláiról szedegeti é az ádáz nagyra-vágyás a' jóltévő álom' mákjait? Sáppasztja é orczámat a' kaján irigység annak láttára, hogy szomszédom emeletekben lakik, én viskóban; ő bámultatik, nekem létemet a' szomszéd helység nem tudja; néki India' terméseivel terheltt asztaláért magasztaló versek nyújtattak, nekem egy két szegénytől, a' kikkel szegett kenyérem megosztottam, egy kéz-szorítás, egy pár hálakönny a' bérem? Nem! hála, hála néked jóltévő Istenség,

jámor Megelégedés, érzem én hogy kis Viskóm templomoddá választá malasztod, 's én mint áldozó Papod háláadás könnyeivel járulok oltárod' szent zsámolyához!

De mi az, a' min most meglepém magamat? Egy nem esmérte titkos vágyás sohajtani készti szorúlt mellyemet! Mit jelent ez? Megelégedés zenge elébb számban, és most sohajtok? 's az ennek szentelt örömkönnnyek közzé egy titkos bú' könnye lopódzik?

Melly irigy tündérlélek bánja bódogságomat? Vagy tán csak álmodám elébb, 's álmaim' édességét az ércz akaratu sors azon zordon valóságra ébreszté, hogy nincs 's nem is lehet a' bölcső és sír közzé szorúlt közön bódogság 's vágykirekesztő megelégedés?

Úgy van! én sem vagyok bódog. Elegendem van és kívánok, bú nem epezt és sohajtok, nincs bánatom és könnyezek. Üreget, szörnyű üreget érzek szívemben, 's az egész Világ' tág keblében egyedül vagyok! Félig gyönyörködtem a' fel, félig a' lemenő nap; mert magánosok nappalaim, magánosok éjeleim! Van kedvelt Barátom, érzeményim' sorsosa, és még is egyedül

vagyok! Ah érzem, hogy lehet még szívemhez rokonabb teremés a' barátnál! Ezen érzésemnek ezen vágyamnak adjelébb lételt nyájas Végzésem! 's add mellém viszontlángokkal a' kiért epedek lyányomat, — 's megelégszem ekkor, mint lehet egy halandótól!

Las Casasnak Örömelragadtatása.

Engel' munkáiból fordítva.

Las Casas, a' kinek neve a' munkás emberbarátok' sorában örökre 's annál ragyogóbb fényben fog tündöklenni, hogy az azon gyalázatosok' pokolsetétü neveik mellett tetszik-fel, a' kik tizenöt esztendőkalatt, fegyver, kínzóeszközök, és rabigai szolgálatok által, majd egy millióm ártatlanokat öltek halomba; ez az Indusoknak buzgó, szívhajtogató ékes szólású 's fáradhatatlan szószólójok, egy kilenczven esztendő Ösz, feküdt most ágyában a' halál' révén. Bár mint esdekletit is már régtől oltá a' mennyei jutalom után, mindazáltal most az Örökkévalóság' küszöbében kétes szorongattatás lépé-meg. A' szerelmes Menyaszszony' szorongattatása vala ez, a' kit azon pillantatban, mellyben élete' bődökságának teszi-le talpkövé, 's minden vágyainak édes tel-

lyesedéseket látja, állapotjának új változása gyenge borzadással hat-meg. Las Casas érzette szívében hogy az tiszta 's élete' folyása ártatlan vala; bátran nézett ő a' Királyok' szemébe, 's nem rettegett semmi földi Bíró előtt: de azon Bíró, a' ki eleibe most lépendő vala, Isten vólt, 's egy végtelen szentség és igazság rettenetes vala előtte. Az egyenes lélek' bátor tekintete szintúgy fényt veszt a' napra vettette, mint a' bűnézés' gyáva pillantatja.

Lábainál egy érdemes Szerzetes ült, ősz vala ez is, 's több esztendőktől oltá barátja néki. Hasonló nemes érzés nyájás szeretetet, a' csekélyebb erő' érzése pedig csudálást és tiszteletet öntött ő belé Las Casas eránt. Fájdalmas ellágyúlással szemlélte ő, szemlátomást mint szóztalanul és gyengül barátja, a' kútól egy pillantatig sem távoza-el, 's reménységgel kívánta őtet biztatgatni, hogy önn-magában gerjeszthessen reménység' szikráját. De az Öreg, a' ki az Örökkévalóság' gondolatjaival el vala telve, kimenni kész-tette őtet, hogy égi Birájával egyedül maradhasson.

Feküdt Las Casas, 's ált'visgálta élete' folyamatját. — Valamerre szemeit

vetette, hibákat és tévelygéseket látott, 's egész nagyságokban látta őket: ezeknek következései mint egy tenger kiterjeszkedtek előtte; de csekélynek 's a' reménylett jónak majd minden visszahangzása és gyümölcscszése nélkül valónak tetszett néki minden nemesebb tett; mint egy forrás a' pusztában, melly a' nélkül tűnik - el a' homokban való kígyódzása közben, hogy partjait fűszál vagy virág ékesitné. A' megbánás és szégyen' megalázásával bukkott gondolatjában térdre az Isten előtt, 's lelke' mélyéből kiáltott-fel hozzá: ne vonj ítéletre Uram! 's engedj irgalmasságot találnom Királyi széked előtt Attya az embereknek!

A' haldoklónak testi ereje lankadtabb vala, mintsem hogy a' lélek' ezen erőltetését elviselhette volna; bár mint erőlköde is ébren lenni, csak hamar bezárá az álom szeme' pilláit. És egyszerre úgy tetszék néki, mintha az ég' csillagzati lábai alatt feküdnének, maga fellegeken járna fel 's alá egy végetlen üregben, és messze-mélységben egy pompás homályosságot szemlélne, az Isteni dicsőség egygyes fényfolyamjaival közbeszövetve, és számtalan seregekkel körüllebegve, melyek a' világokból tódulának-fel 's a' vi-

lágokba tódulának-alá. Alig járá-el még ezeket szeme, 's kezdé csudálni lelke; im előtte áll a' Bíró' komoly tekintetével egy Angyal, a' ki balkezében egy Gyűrtlevelet tartá, mellyet jobbjával kifeszítgete. A' halál' borzadása, mint a' melly a' vesztőhely megpillantására a' halálra ítélt rabot megszállja, hatotta-meg a' reszkető Öreget, a' mint a' halhatatlan először nevé kimondá, majd mind azon felsőbb és nemesebb rúgóerőket terjeszté elébe, mellyek lelkébe süllyesztve, azokata' jobb és szelidebb érzeményeket, mellyek vérében elkészülve feküdtek, azon szerencsés környülményeket és alkalmatosságokat, mellyek a' Virtus' segédjei gyanánt valának világi állapotjába szöve: anyira, hogy minden jó az Istentől jötnék látszana néki, 's számára egyéb nem maradna büneinél és tévelygésinél.

Most a' mint az Angyal élete' folyását vette mustrára, ifjúsága' vétkeit czírkálgatá, de nem találá azokat. A' megbánás' első könnye lemosta őket. Csak maga állott feljegyezve ez a' könny és minden jóra való tökélet, és minden új bukkásnál érzett szégyen' pirulása, és minden jól végzett kötelesség' csendes daldalma, és a' magát megtagadó jóság' min-

den szíves készségű indulatja, és minden nemes győzelemmel végzett harcz a' testiséggel ezen pártütővel az Isten ellen. Reménnyel tele-el ekkor az ítéleten állónak lelke. És ámbár számosabbak valának vétkei a' tenger' fövényénél, de a' jó és nemes tettek is szép számra teltek; és a' jó nevedék a' hibák pedig kevesedének, a' mint esztendei szaporodtak, 's vélek a' tapasztalás és fontolgtatás a' lélek' erejét, a' jóban való gyakorlás pedig, annak készségét és a' jó indulatot megerősítették. De legjobb tettei sem valának tökéletesek az Isten előtt, 's a' legnemesbbek' forrása is zavaros vala kifakadásánál.

De majd erőt ada hangjának az Angyal, 's ömledeze szájából a' beszéd: mert im az ifjú férjfiúvá ére, 's úgy lépe-fel mint Hösse az emberiségnek azon szigetekben, mellyek egykor az áldás' és béke' szigetei valának, és most az átok' és öldöklések' szigeteivé lettenek. A' miket itten szenvedett a' nemes lelkű 's még inkább a' miket cselekedett; mint vála az ártatlanság' insége önn-magáévá, mint lobbana szíve, lelke munkásságra, melly élemedett korában is folyvást égett mellyében; igaza' érzésével mint szálla bá-

tran szembe a' hatalmasokkal, és fennyen kiálta átkot a' kincsszomjára, a' melly öldöklött, a' vakhit' gögjiére, a' melly azt mosolyogva nézé, és a' Hórmány' gyáva fogásaira, mellyek békényt szemmel nézeték ezeket; mint szaladozá össze-viszsa, nem gondolván a' tenger' szikláival és szélveszeivel, annak veszedelmes mélyeit, hogy majd panaszokat vihessen a' Felség' eleibe, majd remény' vigasztalásaival térhessen az ártatlansághoz vissza; mint lépe a' gögös hódoltató a' két világ' első parancsolója' elébe 's béménydörgötte lelkébe vétkes voltát, hogy úgy tetszene neki mintha a' Világ' bírása előtt állana, és a' pokol' ölthatatlan lángjai csapkodnák haláloságyát; mint veté-el magát öszvedült remények' omladékjain, 's felsíra az Istenhez, de majd ismét úgy szöke-fel, mint egy férjfiú új lelket és bátorságot nyerve lelkében, 's fáradhatatlanul dolgozgatá új új plánjain; a' remény' mind-egygyik' ságára, melly a' szenvedőkre lövellett, mint dagasztá öröme szívét, 's a' mint ennek végső ságára a' setét örök éjbe elvesze, mint rejteze minden örömről, minden vigasztalásról lemondva pusztá magányba, és e' világ nem vala neki többé egyéb tömlöcznél, 's ezentúl a' feloldoztatás' esdeklése 's Öröklévalóság'

vágya foglalták - el egészszen lelkét: mind ezen tettek mind ezen szenvedések egész tisztaságokban, érdemekben és szépségekben állottak feljegyezve az Isten előtt. Mennél tovább olvasott az Angyal, annál menneibb tűz lángoltatta orcáit, hallatszókba levének lélekzetvételei, lelkesebbek tekintetei, 's körülte tisztább szelidebb fény terjedé - el: mert az igazságért és jóért való buzgóság — bátor ennek valaki csak tanúság' könnyeivel áldozzon is, nem lévén módja a' tettekben — kibeszélhetetlen becsben tartatik a' Mennyei Országában.

De még a' felhőkbe meresztett tekintettel áll a' Ősz, 's bánatos fontolgató komolyság üle homlokán: mert azon boldogtalan tanácsadása szorongatta lelkét, mellyel egykor, hogy egy Nemzeten könnyítsen egy másikat zúzott össze; Gambia és Szenegal körül ögyelegtek lelke' minden gondolatjai, 's mélyen becsaptak a' Világ' azon részébe, a' hol a' hitszegéssel bélyegzett örök háborúk milliókat fűznek Európa' durva Vadjainak rablánczaikra. — És im elérkezett sok számtalan jobbak után ezen rettegett cselekedet: fekete és iszonyatos a' maga következtéseiben, mint egy pokol' fajzatja, és sokkal

gazdagabb öntött vérben és könnyekben, mint azt a' megbánó Ősz legsetétebb éjelein is álmodhatta valaha magának. — A' gonoszság' minden fertelmei 's az ártatlanság' minden jajszavai emlékeztben valának az Isten előtt; minden szörnyű és gondolattal fel nem érhető nyomorúság a' szárazon, tengeren és szigeteken; a' haldokló test' erejének minden öszverogyása, és minden élesztés 's újító álom helyett osztogatott korbácsvágások; a' magát védő halálrettegésnek minden kínos nyöszörgései, szintűgy mint a' magát megadó kétségbeesés borzasztó csendei. Úgy áll a' Las Casas, mintha az iszonyodás ötét elszüllyeszteni készűlne. Nem gondolt most azon Szentre azon Igazra, a' ki előtt nem takarhat semmit semmi homály, nem védhetnek semmit semmi fényesség szárnyai; csak ezen millióknak, ezen embertársainak végetlen inségeiken jártak most a' legfelsőbb legmélyebb szánakozással gondolatjai — A' mint az Angyal látta, mint szállta - meg lelkét a' megbánás a' maga marcangó férgeivel, 's mint vala kész a' maga természetének legnemesbb kincsét hatatatlanságát odaengedni vétke' letörlésére: néki is egy szánó könny csorduláki szemeiből.

De egy hangzat a' Szentek' Szentjéből szólva, lágyan és édesen, mint egy megbékéltt Atya' szóllása, parancsolá az Angyalnak: szaggasd-el a' levelet!

És az Angyal elszaggatá a' Gyűrttlevelet, 's annak darabjai széttűnének a' semmisedésbe. Eltöröltettek, így szólla, az Isten előtt erőtlenségeid. De tekintete előtt áll a' világosság betűivel írva neved. Ha olly hibákat kívánna ő büntetni mint a' tiéd, úgy egy sem igazúlhatna meg előtte embertársaid közzül, üresek 's laktalanok maradnának egei. Azért öntött ő porokba lelkeket, hogy tévelygéseken ált' törjenek-fel ezek az igazsághoz, hibákon ált' a' Virtushoz, s szenvedések között jussanak boldogságra.

Vedd-el ó, vedd-el, zokogá Las Casas, a' kinek könnyei' özönével megjőve szóllása; vedd-el ha lehetséges tőlem ama tettem' emlékezetét; vagy örökre mellyemben hordozom magammal kárhóztatásomat! Szaggasd-el, valamint a' Gyűrttlevelet elszaggatád, itt szívem' belsejében annak emlékezetét is; vagy még Istenemet színről színre látván is, keresni fogom a' menyországot és a' boldogság' élében nyugalom után fogok esengeni.

Halan-

Halandó! kiálta az Angyal, hol van boldogság egyebütt mint önn-magadban, mint tulajdon lelkedben? 's hogy nyílhat az másként virágra nálad, te véges, a' ki soha hiba 's tévelygés nélkül nem lehetsz mint az Isten, mintha a' jónak munkás követésére tellyes erődből törekedel, és szíves hű szeretetet ápolgatsz mellyedben embertársod' legkissebbje eránt is, 's ha midőn vétettél, magában fájdalomad' keserű szaggasztásában érzed lelkednek nemmes vóltát?

Ő de ezen végetlen kifejezhetetlen inség egész Századokon keresztül —

Örömmé fog átalválni 's boldogság' özönévé Teremtőd' Plánjában a' Világok eránt. Ím megismeréd magadat önn erőtlenségedben, esmér-d-meg most már Őtet az Ő dicsőségében.

És ekkor parancsola a' felhőnek, hogy dörögve szakadjon-el az ég' aljától 's ketten karöltve szállának-alá a' Teremtetésbe. Ím lábai alatt hemberge az Ősznek a' mi Földünk, és a' halhatatlan kietlen kopár hegyeket mutatá néki, mellyeket örökös jég fedett, és fekete küszdő borúlatoknak rettentéseit, és dühös kegyetlen szélveszeknek pusztításait. A' hegyekről

Friss Bokréta.

I

patakok és folyók csergedezének - alá, mellyeknek partjaikon milliók örvendezének; a' küszdő borúlatokból áldás szállott az égből alá és szebben virágoztak mező és erdő; és a' hol a' szélveszek pusztítottak szabadabban lélekze ott a' melly 's viszszeré pirosságát az orca, mert megszakadoztattak a' döglet szárnyai, melly párolgó ködben táborozza, 's viszszaesüllyesztett a' mélységbe. — Így vezeté a' csudálkozót egygyik roszsztól a' más roszszhoz; a' látható világból a' láttatlanba, és mindég dagasztóbb gyönyörűség között avatá őtet amaz emelkedettebb esméretekbe, mellyeknek titkát a' maga erejében, a' halandó szem előtt semmi halandó kéz fel nem oldhatja: mint viszi a' Végetlen jóssággal a' maga útját a' véges teremtesek' hányattatásai és zajgásai között, a' nélkül hogy hiba vagy csonkulás maradna a' Teremtetés térszínén és mélységeiben egyik végszillagzattól a' más végszillagzig; és a' szenvedés mint költögeti a' munkásságot a' lelkek országában és mint leszülő anyja és ápolója az emberiség' minden nagyobb minden nemesebb érzeménységnek; és mint gyűjtöget a' hazájából kiragadottrabszólga benyomásokat — mint meg annyi leendő kincseket az Örökkévalóságban! — oly bényomásokat, mellyek-

ben ezernyi ezer bódog esméretek szunyadnak, valamint az elvetett búza magában burkozza az aratást, 's a' fák' rügyei az erdőt: és létele' dicsőbb pontjaiban mint sarjadoznak a' virtus' mindennemű virágjai szenvedő és szaggatott lelkében, mellyeket a' leg-kellemetesebb legnemesebb virág koronáz, ez a' tetője az erkölcsiségnek és tellyessége az emberiségnek: a' Szeretet, az tudnillik melly a' halálos ellenséggel is kezét fog; és maga az ártatlanság' kinzója és letapodója is, bár mint sinlenek és össze roncsoltattak teremsetének minden tehetségei és rügoi, mint tér-meg, 's nem vész-el bűnében, úgy hogy minden kárhoztatása csak idvezülése' halasztásában állana, és oly darabos tövises ösvény lett légyen, melly a' Menyországtól messze csavarodott ugyan, de majd ismét oda vezetett vissza; mint csirádzik - ki a' gonoszszágból az inség, az inségből a' megbánás, a' megbánásból a' virtus, a' virtusból a' bódogság, 's a' bódogságból minden nemesebb tökéleteség; mint olvad alvilágunk' minden viszsza hangzatja egygyező Harmoniává által 's minden jajszó örömríadássá.

Némúltt figyelemmel álla az Ősz az Angyal előtt 's egygyik borzadás a' mási-

ka után futkosott minden csontjain keresztül az Isten közellétének érzésére, bámult 's tanúlgatta a' szeretetnek titkait. 'S im lehúlla most szemeiről a' földi hájog, elszéledének a' tudatlanság' homályai minden undokjaikkal; új nap költ - fel előtte a' Teremtetés' belseje felett, egy vidám 's tellyes bódogságú nap, 's örömelragadtatás vala hajnala ennek. De még titkon minden inait szánakozás és fájdalom reszkettették; zavarba jöttek küzdő indulatai, 's új könnyek' özöne borította orcáit: — Ó te, így kiálta-fel, térdre bukván egy alatta rezegő felhőre, és szemét, kezét örvendve emelvén az ég felé: ó te, a' kit gyermekségem ólta kerestelek, 's a' ki nékem csak most fedéd - fel magadat úgy a' mint vagy, mint csupa kegyelem, irgalom és szeretet; te Atyám nem pedig ítélő Birám! és minden te Teremtéseidnek Attyok, minden te számtalan világaidnak Attyok! — Isten, Isten! a' ki nékem idvesség' aratássát mutogatsz ott, a' hol balgatagságom kárhozat magvát hinte; a' ki lelkem' minden bánatját elveszed, 's minden belső részemmel érezteted azt, hogy hozzád tartozni egyedül való bódogság, 's dicsősségedet szemlélni tellyes mértéke ennek. A' ki a' jónak tökéletét — ah csak tökéletét is, és törekedést erre ilyen

örömekkel jutalmazol, 's magokat a' tévelygéseket is, későbbi következtéseik által, új gyönyörűségek forrásaivá változtatsz; te dicső! te megfoghatatlan! te kinek dicséretét az ég, te kinek dicséretét én por és hamú — — De nem szollhatok tovább, leroskad lelkem! —

Úgy is lett, lelke leroskada, 's nyelve elnémúla. Nyájas készséggel emelé-fel őtet, felényújtván kezét az Angyal, 's édes kibeszéllhetetlen szeretet' tekintetével szorítá mellyéhez őtet 's így nevezé: Társ! testvér! —

Itt felserkene Las Casas. A' mint szemeit felveté legelőbb is földi angyala tüne szemébe, a' ki lábhegyen jöve az ő lélekzetét lesni. Szólni akart hozzá, 's általadni néki azon bódogságból, melly lelkét egészszen ált' hatotta, a' baráti részt; de már szemei merevedezni kezének, hátraesett, 's ált' adta tetemeit a' halálnak. Néma reszketéssel állott a' lelketlen felett a' Szerzetes. Majd reáborúlván, csókot nyoma elvesztett hidegedő barátjára, és sira. Az ég felé vetett pillantatja, 's öszvetéve felemelt kezei azon könyörgöttek az Istennek, hogy az ő kimúlása is olyan lehessen mint emez Igazé volt. Mert

az ő halála csendes vala, mint a' csecsemő lágy el-szenderedése az Anya' ölében; és a' lélek' nyugodalma, mellyet az Istennek és önn-magának megesmérése szült vala, még halálában is mosolygott homlokán.

Jegyzés. Las Casas egy Spanyol Szerzetes, az Új Világ' első hódoltatóival járt, 's ezeket sok kegyetlenkedésektől megóvta. Bóldogtalan tanácsa abból állott: hogy a' gyenge Amérikiak helyett, a' kiket ezrenként öle - el a' sanyarú rabszolgai munka, az izmosabb Szereszenek fordittassanak erre; 's ezen jószívből eredt tanácsa nyújta először alkalmatosságot a' gyalázatos rabkereskedésre

○

F 78
✓

